

A large, bold, black letter 'K' is centered on a black background. The letter is composed of two main parts: a vertical stem on the left and a diagonal leg on the right. The diagonal leg is further divided into two segments by a horizontal bar. The text 'De kleine' is written in red, bold, sans-serif font across the top of the vertical stem.

De kleine

23

De K is weer in de maand. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees in **de kleine K** wat er met Klei Kan.

de kleine K

nummer 23 november 2016

de kleine K

is hét onafhankelijke digitale keramiek-
magazine.

Elke maand vol inspiratie en knowhow. Met de
weerslag van mijn persoonlijke zoektocht naar
kwaliteit.

Van de inspiratie die het werk geven kan, van
de knowhow die de kunstenaar biedt.

Van het eigen karakter, dat iets laat zien van
de laag onder de werkelijkheid, het mysteri-
euze dat toch altijd een element van goede
kunst is.

Inspirerende keramisten dus en lekker prakti-
sche technische oplossingen.

Met op het podium geselecteerde tentoon-
stellingen en andere interessante evenemen-
ten. En op de **Facebook** pagina het actuele
keramieknieuws.

Mels Boom

De artikelen bieden ook veel mogelijkheden
om door te klikken naar websites: klik op de
gekleurde teksten of op de afbeeldingen. Klik-
ken aan de zijkant van de pagina's is gere-
serveerd voor doorbladeren in iBooks.

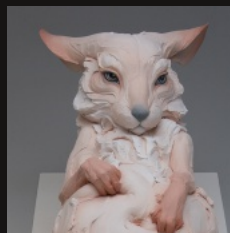
Gebruik het liefst **Acrobat Reader** om dit
magazine te lezen. In dat programma werken
ook de links naar andere pagina's in dit docu-
ment.

Als u op een pagina linksonder op *de kleine K*
klikt, gaat u naar de inhoudsopgave.

Klik hier als u de tekst
hierboven niet kunt lezen

Op de vorige pagina: Beth Cavener, *Unrequited*, 2016, 38 x 89 x 41 cm

INSPIRATIE

Beth Cavener
Het dier als spiegel

Sandra Davolio
Deense zwier

Barbara Hast
Subtiele eenvoud

INSPIRATIE momenten

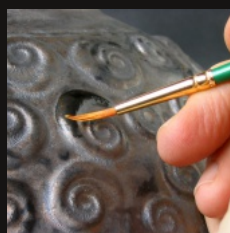
Tortus Copenhagen
Gunyoung Kim
William Kidd
Ashraf Hanna

KNOWHOW decoratietechnieken

Margot Thyssen
Laat zien hoe zij in twee kleu-
ren giet.

KNOWHOW wat en hoe

Wat
Lepidoliet

Hoe
Vergulden

PODIUM & kleipers

Keramiek '16
Galerie Kempro
Celadon
Loes & Reinier
**Van Achterbergh-
Domhof prijs**

Colofon

Inspiratie

Beth Cavener

Het dier als spiegel

Mooi vormgegeven, krachtige dieren zijn het, de beesten van Beth Cavener. Ze hebben een zeldzame zwierigheid, alsof ze in haast gemaakt zijn, trefzeker. Maar dat is alleen op het eerste gezicht. Er zit veel meer achter, onder de oppervlakte. Soms direct zichtbaar. Iets menselijks, dat ze vertrouwd maakt. En door de combinatie met het dier tegelijkertijd mysterieus.

Het werk is voor Beth Cavener een manier om de werkelijkheid beter te kunnen zien. De problemen in het persoonlijke leven, de dingen die we anderen aandoen; er liggen mechanismen onder die we vaak zelf niet doorhebben. 'Ik leerde van mijn vader, een wetenschapper, dat er geen betere manier is om de wereld te ontle-

den dan vragen te stellen. En te blijven vragen tot je antwoord hebt. Maar dan moet je wel de goede vragen kunnen formuleren. Niet waarom je eenzaam bent, maar wel waarom je mensen om je heen wegduwt. Mensen die je lief zijn.

Op de vorige pagina: **Luze Danzante**, 2013, 114 x 97 x 28 cm

▼ **Forgiveness**, 2015, 91 x 91 x 38 cm

Op de vorige pagina:
The adoration, 2012, 122 x 127 x 51 cm

▲ **Tangled up in you**, 2014, 165 x 107 x 61 cm
 ▼ **Kept**, 2016, 61 x 30 x 71 cm

▲ *Trapped*, 2015, 53 x 94 x 56 cm

Op de volgende pagina: *Obaryon*, 2013, 43 x 117 x 76 cm

Zonder echt te begrijpen waarom.' Die vragen stelt Beth in haar werk. En ze geeft tegelijk antwoord. Heel persoonlijk, zo uit haar eigen leven. Haar gevecht met gevoelens van eenzaamheid, van niet goed genoeg te zijn, van het verval van het ouder worden. Antwoorden die niet alleen voor haarzelf van belang zijn, maar ook voor ons, als we tenminste goed genoeg willen kijken.

Metaforen

Elk van de dieren heeft zijn eigen betekenis. Natuurlijk aansluitend op zijn natuurlijke karakter. Zo is er de haas, het eeuwige slachtoffer, dat zijn hele leven moet wegrennen voor alle mogelijke gevaren. En de geit, die de boel belazert, anderen op het verkeerde been zet. Natuurlijk is er ook de jager, het roofdier. Telkens gebruikt Beth een van deze metaforen om een emotie uit te werken. 'Daar werk ik dan een periode van ongeveer twee jaar aan. Om zo'n emotie heen verzin ik een aantal karakters, waarmee ik verschillende aspecten kan belichten. Er is steeds weer een verhaal te vertellen. Door het dier, dat menselijke trekjes vertoont. Onderdelen van menselijke armen of genitaliën heeft. Ik gebruik al mijn kennis van de menselijke anatomie om net die kleine veranderingen aan te brengen. Steeds zijn er die elementen, die het dier dichterbij ons brengen. En tegelijkertijd de afstand be-

waren door hun vacht, hun snuit, hun poten. Zo kunnen we ons met hen identificeren, maar niet teveel.' Telkens zijn het portretten van echte personen in werkelijke situaties. Vaak van haarzelf, want dat is het dichtst bij. Of niet? Want we zien de problemen en de oplossingen bij anderen zoveel helderder.

In de val

Een mooi voorbeeld is *Trapped*, waarbij de wolffiguur in de val zit, een strik. Het dier probeert zich eruit te bevrijden. Door de verkeerde poot af te bijten. Die waar de trouwring aan zit. Een verwijzing naar een voor Beth bekende situatie, waar ze door het maken van het beeld en het omsmelten van haar oude trouwring mee in het reine kon komen. En niet alleen dat, waardoor ze ook een authentiek doorleefd beeld van een situatie kon schetsen. 'Het verhaal dat ik vertel, is elke keer weer overduidelijk. Zo kunnen mensen echt wat hebben aan wat ik maak.'

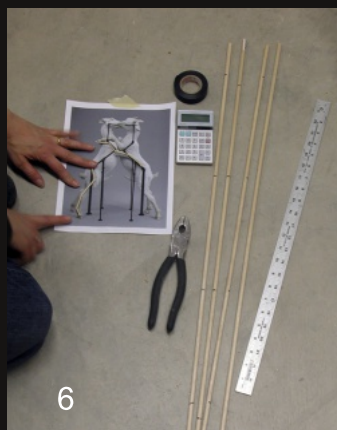
Bekijk [hier](#) een film over Beth Cavener en [hier](#) een interview met haar

Beth Cavener laat op de volgende bladzijden zien hoe ze het stuk *A Rush of Blood to the Head* in 2009 maakte.

1. Ik maak een eerste model uit klei, gestookt, 40 cm hoog.
2. Op basis van dat model ontwerp ik het armatuur, zodat alle maten kloppen.
3. Zo ziet het armatuur er uiteindelijk uit, tegen roest omwikkeld met tape. Voor de stevigheid is de vorm wat aangepast.

4. Een foto van model en armatuur toont waar de armatuur door de klei-massa heengaat.
5. De eerste klei breng ik aan en met een lat geef ik er vorm aan.
6. Op basis van de eerdere foto bepaal ik welke lengte het ondersteunende deukelhout voor de ledematen moet hebben.

7-8. De plek waar het hout moet kunnen buigen, knijp ik in en wind er tape omheen. Zo kan het hout dat moet ondersteunen makkelijk in de juiste vorm gebogen worden.
9. Dan plaats ik de deukelhouten ledematen op de plaats waar ze moeten komen.

10. Om overal bij te kunnen, gebruik ik steiger-materiaal. Er gaat plastic over het stuk heen om het drogen te vertragen.
11. Ik breng klei rond de deuk aan en verbind hem met het werkstuk.
12. De ledematen zijn nu aangebracht. Kleinere details (oren) maak ik zo lang van karton.

13

14

15

13. Dan komt het uithollen. Ik verwijder de poten, zorg dat er niets kan uitdrogen, en leg ze op een kussen.

14. Na het merken van de enkel snijd ik het eerste stuk met een draad door en trek de voet draaiend van de deuvel af.

15. Het uithollen gebeurt in delen. Elk stuk wordt van de deuvel getrokken. De buis in de poot blijft zitten om alles goed bij elkaar te houden.

16. Als ik uithol, detailleer ik dat deel, dat ik dan in kleinere stukken snijd, beginnend met de punten van de hoeven.

17. Dan begin ik met uithollen.

18. Na het uithollen maak ik de wand glad. Daardoor gaan de kleiplaatjes goed liggen en wordt het stuk sterker.

19. Dan is het volgende stuk aan de beurt.

20. Daar doe ik hetzelfde mee, voordat ik dat deel vastmaak.

21. Als het onderdeel gevormd is, corrigeer ik dat in overeenstemming met het erop passende deel. Dat kras ik in en breng slib aan.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

22. Ik druk de delen tegen elkaar en pers er zoveel mogelijk slib tussen uit.

23. Dan kras ik de naad in en breng een rolletje klei aan, druk dat samen en werk het oppervlak af.

24. Zo gaat het met elk onderdeel.

25

26

27

25. De wanddikte houd ik overal gelijk. Bij groter werk is deze wat dikker waar meer gewicht op komt.

26. Ik controleer en corrigeer eventueel opgetreden vervorming.

27. Het volgende deel is nu aan de beurt.

28

29

30

28. Deuvelhout gebruik ik voor het vormen op moeilijke plaatsen.

29. Een deel van de poot is uitgehold. Daarna geef ik het oppervlak zijn details.

30. Normaal maak ik de snedes bij de gewrichten, waar de vorm breed en gedetailleerd is.

31

32

33

31. De poot, tot aan de heup, is nu klaar.

32-33. Na het uithollen van de ledematen ga ik verder en werk van boven naar beneden.

34

35

36

34. Elk onderdeel hol ik achtereenvolgens uit.

35-36. Soms is het nodig te snijden, precies op de plek waar het armatuur zit, om het te kunnen verwijderen.

37. Ik verwijder de armaturen om ook elders te kunnen snijden.
38. De laatste ondersteuning van de kop is nu verwijderd. Daarvoor moet ik de omringende klei weghalen.
39. De rest van de kop kan nu vrijgesneden worden.

40-42. Ik snij nu elk deel af en hol het uit, telkens detailleer ik het om de uitdrukking te vergroten. Hier versterk ik de naad van binnen uit. Telkens kan ik weer bij nieuwe delen al ik stukken wegsnijdt.

43-44. Bij grotere secties hol ik in stappen uit. Eerst tot een wanddikte van ongeveer 5 centimeter. Dan kan het stuk wat aandrogen voor ik de rest doe.
Bij het afwerken kan ik de wand nog wat naar buiten drukken om het volume te benadrukken.

45. Voor het snijden van de grote delen die straks apart in de oven moeten, snijd ik langs een recht stel buizen. Zo krijgen ze een rechte bodem.
46. Deze stellage gebruik ik ook voor andere grote sneden.
47-48. Deze grote stukken zet ik op een even dikke, aparte plaat uit dezelfde klei in de oven, zodat ik geen krimp-problemen krijg.

49

50

51

49. Ik bouw het torso op deze krimpplaat opnieuw op. Er ligt wel een dubbelgevouwen krant tussen.
50. Vooral bij grotere stukken is een goede hechting van belang.
51. Ik laat de stukken dan een nachtje onder plastic staan. Tevoren maak ik de randen wat nat.

52

53

54

52-54. Dan kras ik de koppen in, breng slib aan en zet ze op hun nekken. Om de naad bij de bekken sterk genoeg te kunnen maken, snijd ik de koppen nog een keer open om erbij te kunnen. De kop rechts zit in plastic terwijl ik met de linker bezig ben.

55

56

57

55. De weggesneden delen boven op de koppen zijn weer aangebracht.
56-57. Om vervorming te voorkomen van de gaten voor de poten breng ik aparte deksels klei in. Het gaatje dient ervoor om die later makkelijk te kunnen verwijderen. Ik maak de deksels aan de hand van een sjabloon. Ik houd rekening met het later toevoegen van epoxy.
58-60. Rond de stukken breng ik een dijkje aan, om verschuiven tijdens de stook te voorkomen. Dan gaat het geheel de oven in.

58

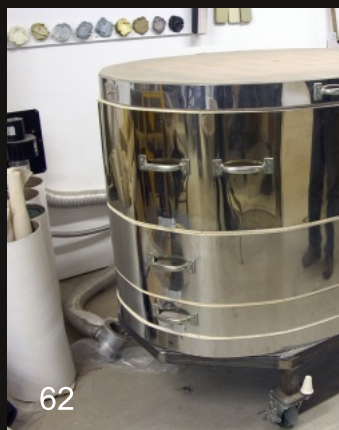
59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

61. Bij stukken waarvoor dat nodig is, maak ik ondersteuningen.

62. De ovenringen worden aangebracht en kegels neergezet om de temperatuur in de gaten te kunnen houden. Krimp kan echt een probleem zijn.

63. Na de stook schuur ik het stuk met schuurpapier 150 om scherpe stukjes weg te werken.

64. Dan wordt het stuk met een sterke straal water schoongemaakt en vervolgens gedroogd.

65. Er komen nu twee lagen primer op. De tweede laag is gekleurd om te kunnen zien waar hij aangebracht is.

66. Daarvoor gebruik ik deze kwasten. Kleinere zijn beter omdat ze niet teveel verf tegelijk opbrengen.

67. De randen slijp ik om ze goed te laten passen. Ondersteboven is het makkelijker om de heupen vast te lijmen met epoxy.

68. Een paar houten latten houden het geheel in evenwicht.

69-70. De overtollige epoxy verwijder ik na het uitharden met een diamant slijptol. Ik slijp een paar millimeter dieper, om de epoxy later niet bloot te stellen aan UV-straling.

71-72. Nu moet het geheel opgehangen worden om de poten te kunnen bevestigen.

73

74

75

73-74. Met schijven en dremels werk ik nu de onderdelen af.

75. De poten en torsos worden met patina beschilderd voordat ik ze weer in elkaar zet.

76

77

78

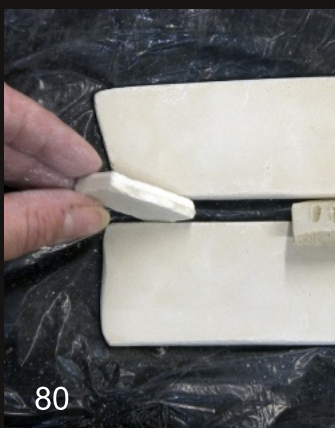
76. De poot wordt tegen het stuk gehouden en afgetekend. Als er vervorming heeft plaats gevonden, wordt er nog wat afgeslepen.

77. Tijdens het uitharden van de epoxy houdt ijzerdraad en tape de boel op zijn plaats.

78. Na het monteren van de eerste poot worden alle poten op hun definitieve plaats getaped.

79

80

81

79-81. Met kleine, tevoren gemaakte kleiplaatjes kan ik eventuele bredere naden opvullen en vastlijmen.

82

83

84

82. Na het vastlijmen van alle poten kan ik de overblijvende gaten opvullen met epoxy.

83. Nu worden de voorpoten op hun plaats gelijmd.

84. Na het uitharden wordt het overtollige materiaal weggeslepen en het oppervlak bijgewerkt.

85

86

87

85. Met een twee-componenten epoxy worden de naden weggewerkt. Bij het mengen moet ik handschoenen dragen. 86-87. Dit materiaal kan met dezelfde gereedschappen als klei bewerkt worden. Ze moeten alleen tevoren natgemaakt worden.

88

89

90

88. Door schuurpapier in de uithardende epoxy te drukken kan een op klei lijkende textuur ontstaan. 89-90. Omdat het oppervlak niet werkelijk poreus is, breng ik de lagen primer en verf in dunne lagen aan om de structuur niet dicht te smeren.

91

91. En zo staat het stuk in de galerie: ***A Rush of Blood to the Head***, 2009.

Sandra Davolio

Deense zwier

Een combinatie van Deens design en mediterraan temperament. Strakke ronde vormen met een zwierige waaier er omheen. Een combinatie van twee werelden. Die van Sandra Davolio. Rechthoekig en lichtvoetig, ingehouden en spontaan, zelfverzekerd en vrij.

Ik herinner me nog goed, dat ik het werk van [Sandra Davolio](#) (IT, 1951) voor het eerst zag. Het maakte indruk. Sterk werk, helder en spontaan. Hoge vaasvormen met vleugels rondom. Dat was bij Galeri Pagter, Denemarken 2004, en ik nam me voor over haar te gaan schrijven. Het is er nooit van gekomen. Tot ik haar werk kort geleden weer zag. Inmiddels is ze ontdekt, in de Verenigde Staten, door Joern Lohmann in 2008. 'Puur toeval', zegt ze zelf, 'maar ik vind het wel geweldig wanneer mensen op tentoonstellingen in New York, Londen en Parijs mijn werk kopen; niet om de naam, maar om het werk zelf.' Dat zijn mooie ervaringen, maar voor Sandra staat het werk in het atelier voorop. 'Ik heb niet zoveel met roem of geld. Het liefst werk ik en vind het geweldig om een stuk onder mijn handen te zien groeien. In mijn atelier voel ik me

goed, vrij, gelukkig, vredig. Het is een fijne plek die ik sinds een jaar of vier heb, samen met drie collega's.'

Mediterraan design

Destijds vond ik het wel apart, werk een Italiaanse keramist in een galerie in Denemarken tegen te komen. Voor de rest was alles Deens. Misschien dat Sandra's werk daarom ook zo opviel tussen al het strakke design. De mediterrane roots? In ieder geval ontdekte ze zelf in 1974, pas naar Denemarken verhuisd, een hele nieuwe wereld. 'Een van die ontdekkingen was keramiek en vanaf het eerste moment is het een passie geworden. In de buurt van mijn huis in

Op de vorige pagina: Zonder titel, 2010, h 31 en 22 cm

▼ Zonder titel, 2004, h 58 cm

Alle foto's bij dit artikel: Ole Akhøj

Kopenhagen was een opvangcentrum voor politieke vluchtelingen, voornamelijk uit Chili. Er was een keramiekwerkplaats en ik mocht meedoen. Ik zat er zo ongeveer al mijn vrije tijd en was happy. Vormen uit klei maken was en is magisch voor me.' Reden genoeg om naar de Danmarks Designskole, de Deense design-school, te gaan waar ze in 1985 afstudeerde. 'Het was een geweldige tijd, een eindeloze ontdekkingsreis van materialen, mogelijkheden en experimenten.' Na haar studie bleef ze proeven doen, onder andere met raku en glazuren. Maar uiteindelijk vond ze haar eigen weg: 'Ik realiseerde me dat mijn objecten te naakt waren. Er moest wat omheen komen, een soort aangroeisels, zoals bij trilobieten.' En dat concept is zo gebleven.

Opeten

Het concept is uiteindelijk een synthese van allerlei invloeden. Sandra noemt als belangrijkste de Etruskische kunst. 'Een mysterieus universum, verfijnde kunstwerken, elegant en van grote schoonheid. En niet te vergeten: hun *bucchero* keramiek.' En natuurlijk is er de invloed van de enorme verzameling Chinees

porselein van wijlen Sir Percival David in Londen. 'Als ik iets mooi vind, wil ik het opeten. En deze verzameling helemaal!' Maar er zijn natuurlijk veel meer invloeden. Zoals die van het werk van Axel Salto, met zijn organische vormen. 'Ik bewonder dat soort mensen, die echt zijn en trouw aan zichzelf.'

Ravioli

Sandra gebruikt de laatste tien jaar vooral papierporselein, van een Ierse leverancier. Voor het erg dunne werk is dat de beste oplossing. De basis voor de stukken is altijd een gedraaide vorm. Daaromheen kneedt Sandra de dunne wervelende schoepen. 'Ik heb ravioli-vingers. Als kind hielp ik mijn moeder vaak in de keuken. Ze was een geweldige kok en voor mij een echte inspiratie. Eindeloos heb ik ravioli staan knijpen... En daar heb ik dus nu nog steeds profijt van.'

Na het vormen en drogen van de stukken bewerkt Sandra ze met schuurpapier om een mooi glad oppervlak te krijgen. 'Ik stook op 1280 °C.

▼ *Zonder titel, 2010, 22 x 30 cm*

Op de volgende pagina: Zonder titel, 2016, 32 x 22 cm

Glazuur gebruik ik eigenlijk niet. De randen van het werk stip ik vaak aan met wat kobaltsulfaat, dat na het stoken zo'n mooi blauw aquareleffect geeft, omdat het oplosbaar is in water.'

Tweede plaats

Sandra geeft al 32 jaar les, op verschillende plekken. 'Ik vind het vooral belangrijk te inspireren, mensen hun persoonlijke uitdruktingsvorm te laten vinden. Techniek komt daarbij op de tweede plaats. Het gaat meer om het wat

dan het hoe. Ik vraag studenten om met ideeën te komen, zonder aan het hoe te denken. Dat is mijn zorg als het zover is.'

Daarnaast moet een werk voor haar een 'noodzaak' hebben en een 'eigen leven'. Dat klinkt misschien wat zweverig, maar de bedoeling is duidelijk. Voor mij is karakter een betere noemer, iets dat het werk van Sandra Davolio zeker heeft.

▼ *Zonder titel, 2012, 28 x 25 cm*

Op de volgende pagina: Zonder titel, 2016, 40 x 26 cm

Barbara Hast

Subtiele eenvoud

Theepotten, die maakt Barbara Hast graag. Van die barokke, met veel decor, dikke buiken en aparte pootjes. Tegelijkertijd zijn de organische vormen heel modern, natuurlijk ook door hun helemaal witte porseleinkleur. Maar ook door de behandeling van het oppervlak, het decor, dat uiterst precies is aangebracht. Dezelfde benadering en technieken gebruikt ze ook voor haar vrije werk.

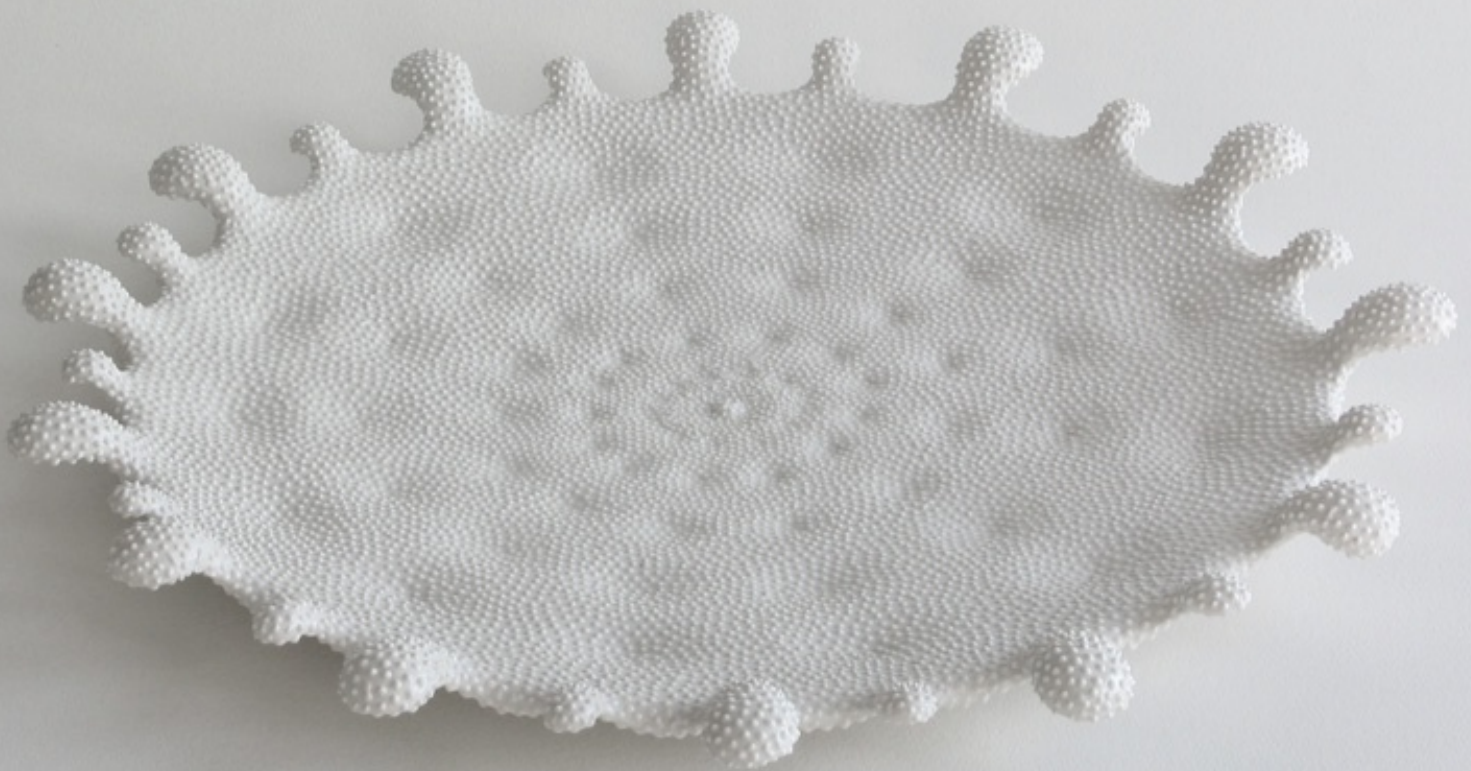
Barbara Hast werkt eigenlijk alleen met porselein. Daarbij vindt ze vooral vorm, structuur en oppervlak belangrijk. Met name dat laatste is overduidelijk in het werk te zien. Eindeloze hoeveelheden puntjes, van verschillende grootte, met de ringeloor aangebracht, verlevendigen de vorm en brengen structuur aan. 'Daarom glazuur ik ook meestal niet. Al dat werk wil ik niet bedekken. Dan zou iets essentieels verloren

gaan. Ik heb natuurlijk wel een transparant glazuur, maar dat gebruik ik alleen voor de binnenkant. Het heeft ook te maken met eenvoud. Ik houd het graag simpel. Geen moeilijke glazuren of ingewikkelde stooktechnieken. Alleen het

Op de vorige pagina: **Fumarole**, 2015, h 46 cm

▼ **Bord**, 2012, Ø 36 cm

Alle foto's bij dit artikel: Barbara Hast

porselein en ik. En natuurlijk het kijken, verbeteren, geduld, doorzettingsvermogen en – essentieel – tijd.’ Geen wonder.

Weer afleren

Porselein is voor Barbara nog steeds, na al die jaren, een uitdaging. En dat zal ook wel zo blijven, denkt ze. Tegelijkertijd houdt ze daar wel van. ‘Het is ook wel lekker als iets zo moeilijk is. Een theepot maken is al niet makkelijk; uit porselein, met de hand, is dat nog een stuk ingewikkelder.’ En heel wat anders dan ze vroeger tijdens haar opleiding deed. Dat ging op de bekende Duitse manier, de *Lehre*, in een pottenbakkerij. Eindeloos series draaien. ‘Dat hing me op een gegeven ogenblik werkelijk de keel uit, ik vond het volkomen zinloos worden. Uiteindelijk was dat ook de motivatie om voor mezelf te beginnen, vrijer werk te gaan maken.’ Maar toen het eenmaal zover was, bleek dat het haar nog veel tijd en moeite zou kosten om haar eigen draai te vinden. ‘Het was een hele worsteling om al die routines weer kwijt te raken, me te be-

Op de vorige pagina: **Elfarm**, 2014, h 23 cm
 ▲▲ Theepotje **Buchsbaumfrucht** met theekom, 2014, h 14 cm

▲ Theepotje **Stiefmutter** met kopjes, 2013, h 15 cm
 ▼ Theepotje **Seeigel** met kommetjes, 2014, h 14 cm

vrijden van wat ik allemaal geleerd had. Naderhand heb ik wel gedacht dat het misschien beter geweest was helemaal geen opleiding te volgen, dat had me meer vrijheid gegeven.'

▲ *Doosje*, 2015, h 18 cm

Indrukken opslaan

Alleen theepotten, kannen en kopjes maken is voor Barbara niet genoeg. 'Vrij werk hoort erbij. Het geeft niet alleen afwisseling, het inspireert ook. Ik laat me daarbij vooral door mijn gevoel leiden. Ik ben heel visueel ingesteld. Er ontgaat me weinig en ik sla het op de een of andere manier allemaal op. Dingen uit de natuur, antieke spullen en mysterieuze voorwerpen. Je kunt het allemaal wel in mijn werk zien.'

[Barbara Hast](#) (DE, 1963) wilde als 16-jarige maar één ding: *Töpferin* worden. Ze volgde haar keramiekopleiding bij Regina Fleischhut in Bederkesa en verbreedde haar kennis tussen 1984 en 1995 in verschillende keramiekateliers. Sinds 1996 heeft ze een eigen werkplaats met galerie in Neuendorf, Schleswig-Holstein.

Inspiratie Momenten

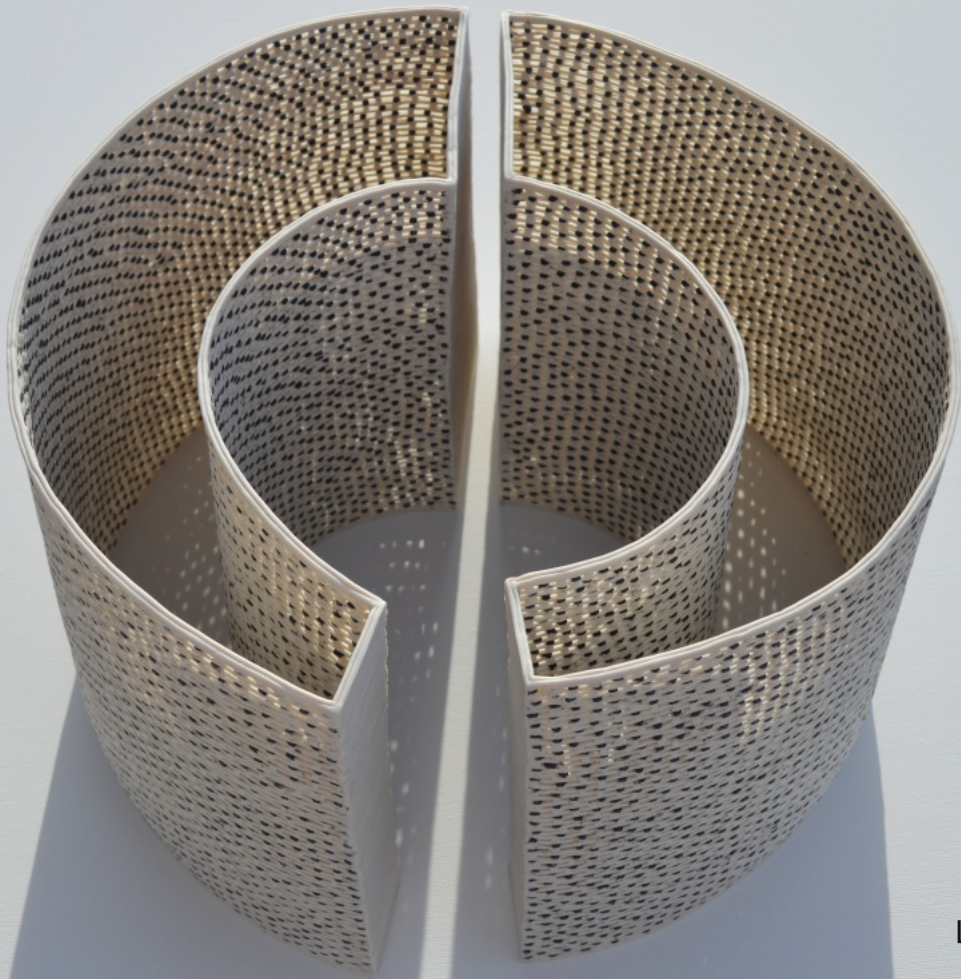

Tortus Copenhagen

Gunyoung Kim

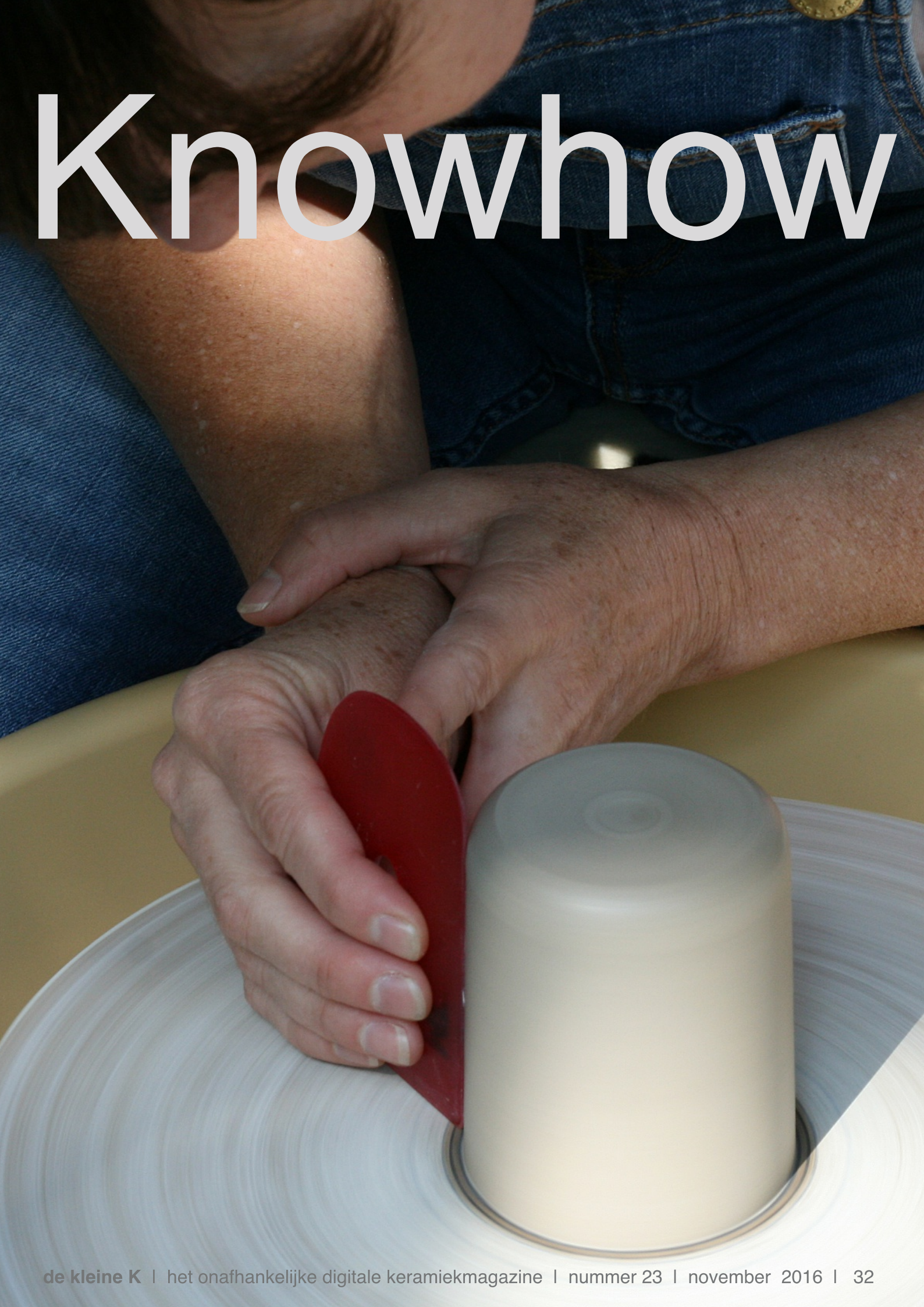
Inspiratie Momenten

Lut Laleman

Ashraf Hanna
Foto: Sylvain Deleu

Knowhow

Decoratietechnieken: Margot Thyssen

Het porseleinwerk van Margot Thyssen laat de subtiele verschillen zien tussen de gegoten lagen. Soms piept er een randje kleur tussen twee witte lagen vandaan, soms lijkt het of de middelste laag, onzichtbaar, toch op een of andere manier een rol speelt. Maar dat kan ook heel openlijk, als vloeiende kleur over het witte landschap.

Eigenlijk is [Margot Thyssen](#) (Kapellen, BE, 1964) pas tien jaar bezig met keramiek. Porselein liever gezegd. En nu al heeft ze haar eigen porseleinmerk, kreeg het *Henry van de Velde Label* (2014) en werd in China uitgenodigd (2016). Ze kreeg dat voor elkaar door een heel persoonlijke benadering van het in meerdere lagen gieten van producten uit porselein. Gebruiksvoorwerpen, maar ook unica die niet per definitie een gebruiksfunctie hebben. Nu zijn er best wat keramisten die in meerdere lagen gie-

ten, zoals Sacha Wardell, Olav Slingerland en Andrew Gilliatt. Natuurlijk heeft ieder zijn persoonlijke benadering bij het spelen met de lagen. Maar die van Margot is heel subtiel. Van de drie lagen porselein zijn er meestal twee wit en de derde ontstaat als een lijntje aan de bovenkant van het werk. In haar recente werk gebruikt Margot een nieuwe techniek, die het mogelijk maakt om ook groter te werken dan eerst, ver-

▼ *Twins*, 2014, 14 x 12 x 7 en 10 x 8 x 4 cm
Op de volgende pagina: *Mo shan*, 2016, 13 x 13 x 7 cm

vorming toe te laten en toch een heel klein beetje controle te houden over de oncontroleerbaarheid van het materiaal.

Toch weer lijntjes

Van origine is Margot grafisch ontwerper. Dat is nog steeds te zien in het spel met lijnen, vlakken en kleuren. Maar dan driedimensionaal met een veeleisend materiaal. 'Na mijn studie grafisch ontwerpen schreef ik mij in aan de academie Sint Lucas in Kapellen voor een opleiding keramiek. Jammer genoeg viel dit niet te combineren met mijn job als grafisch ontwerper. Gelukkig heb ik een tiental jaar geleden de draad weer kunnen oppikken.' Ze haalde het diploma hogere – en specialisatie – graad keramiek en kunstgeschiedenis aan Academie-Noord te Brasschaat. Porselein had haar grote belangstelling. 'Als ik een boek kocht, was dat over porselein. Ik versleet uren op het internet.' Margot herinnerde zich de kopjes waar ze vroeger thuis uit dronken, die wit waren aan de binnenkant en gekleurd van buiten. Die nostalgie was de basis voor het gieten in meerdere lagen. Ze volgde een cursus bij Sacha Wardell en ging zelf verder experimenteren. 'Dat was eindeloos. De porseleinsoorten op de academie waren ingekleurd met koper en kobalt. De ene ging koken bij de stook en de ander zakte

uit. Dus dan maar weer verder testen. Ook het vervormen bij de stook was een constant probleem. Voor mij gaat dat niet, dingen moeten perfect zijn.' Dus ging ze op advies van haar docent een tijd draaien. Maar ze vond er niet de oplossing voor haar probleem. Bij hernieuwde testen met het gieten in lagen, nu drie, werd ze verrast door het resultaat. Dit was tegelijk het begin van een nieuwe zoektocht naar subtiele harmonie tussen eenvoud en technisch kunnen.

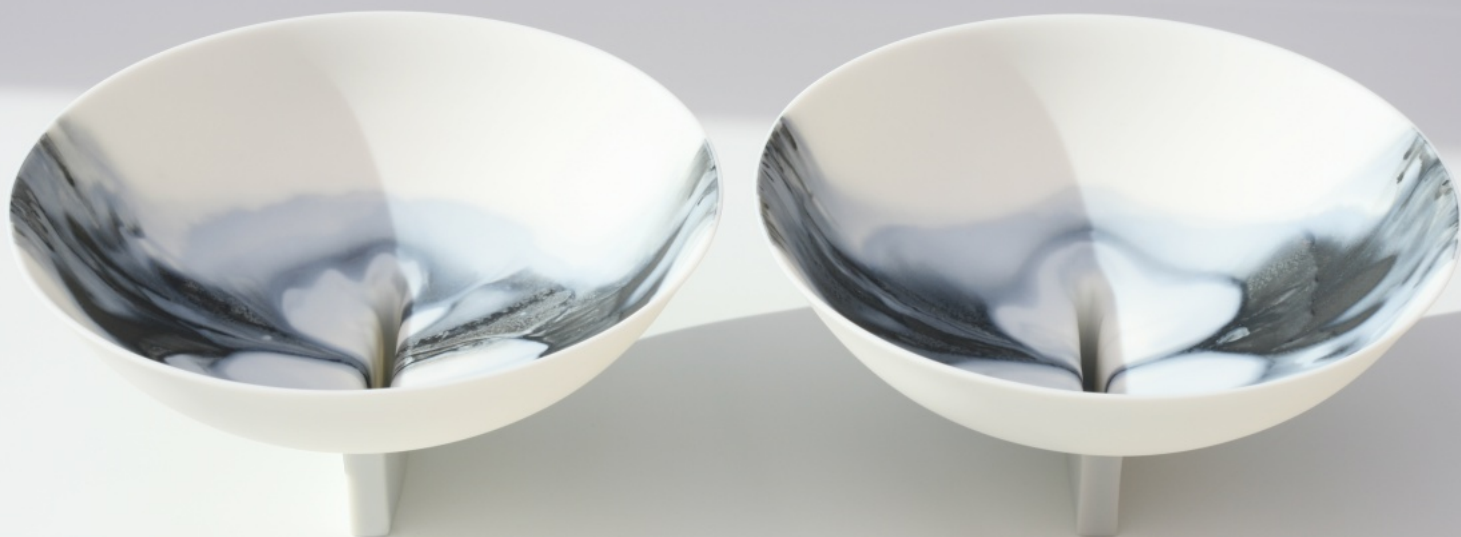
Ik ga ervoor

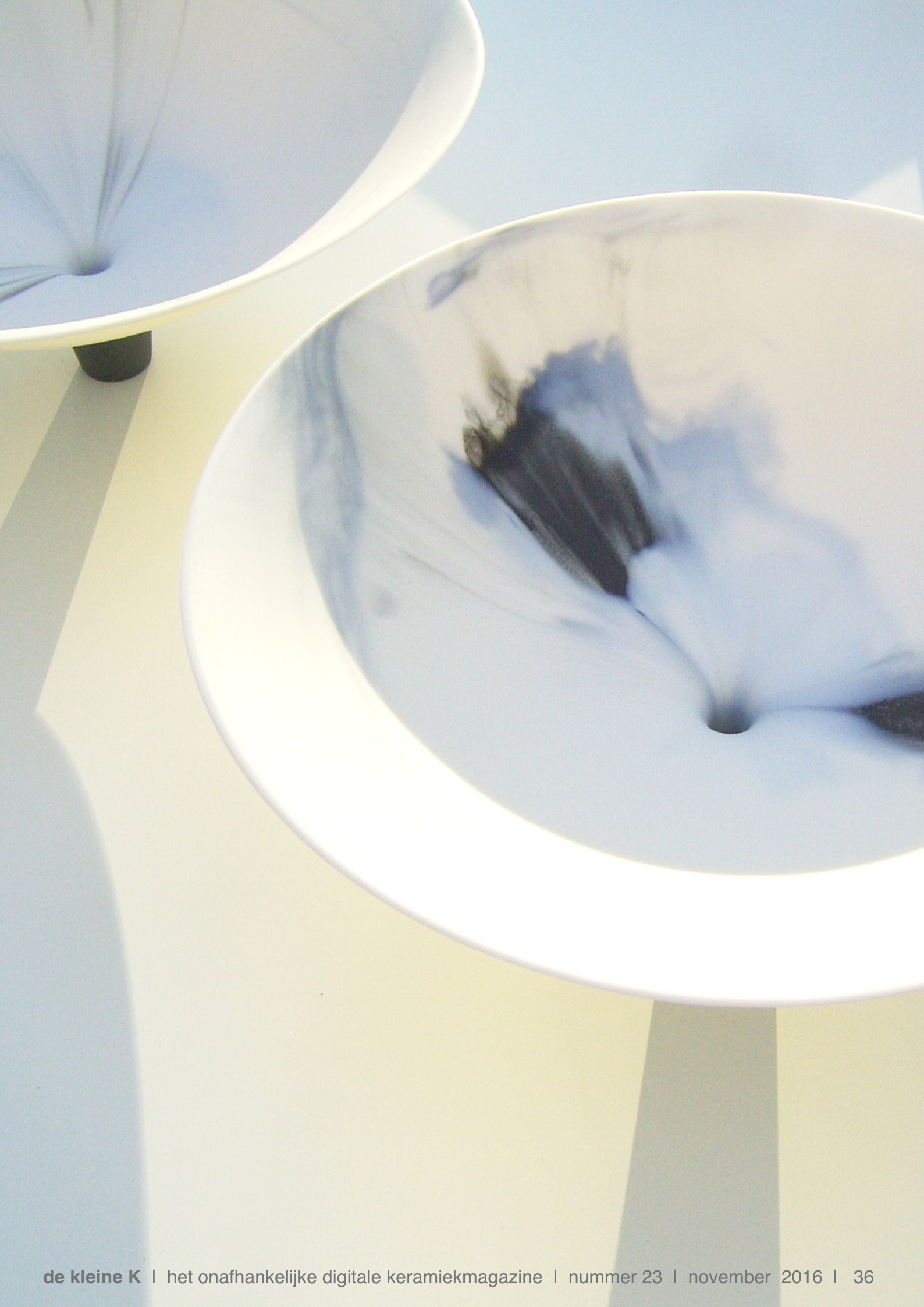
In 2012 kwam Margot voor het eerst met haar werk naar buiten, op de *Ceramic Event* te Brussel. De reacties waren zeer positief. Ook later, bij de Internationale Keramiekbiennale te Haacht. Bekende keramisten als Nathalie Doyen en Ann Van Hoey hadden waardering voor haar werk. 'Dat was het moment ervoor te gaan. Ik nam in 2012 deel aan het *Henry van de Velde Label* met het werk **Sphere!** en werd voor de eerste ronde geselecteerd. In 2013 werd ik opgenomen bij Design Vlaanderen en in 2014 won ik het *Henry van de Velde Label* met **Twins**, uitgevoerd in 3 lagen porselein. En nu was ik deze zomer in China, maar dat is weer een ander verhaal.'

Op de pagina's hierna laat Margot Thyssen zien hoe het gieten in meerdere lagen in zijn werk gaat.

▼ **Mo Shan**, 2016, 13 x 13 x 6 cm

Op de volgende pagina: **Mo Shan**, 2016, 17 x 17 x 7 cm

Good Morning1. Ik begin met het centreren van de klei op de draaischijf.

2. De overtollige klei neem ik weg.

3. De volgende dag werk ik het model nog een beetje bij en polijst het met een stukje Kellogg's papier.

4-5. Detail van het polijsten met Kellogg's papier.

6. Dan volgt het polijsten met een rubberen en/of metalen lomer.

7. Voor het afgieten plaats ik een plastieken bekisting rond het afgewerkt model. De naden dicht ik met rolletjes klei, zodat het gips niet kan weglopen.

8. Alles is nu klaar om te gipsen.

9. Het gips giet ik over het model.

10. Zodra de gips hard is, kan ik de plastieken bekisting weghalen.

11

12

11-12. De scherpe randjes aan de gipsen mal schraap ik weg met een metalen lomer.

13

14

13. De gipsen mal is klaar. Hij moet nu eerst ongeveer twee weken drogen om bij het ingieten van gietklei water te kunnen opnemen.

14. Voordat ik gieten kan, moet ik de mal waterpas zetten.

15

16

15. Ik heb verschillende porseleinsorten getest. Voor mijn werk maak ik gebruik van Mont Blanc & Bone China porselein. Ik giet hier de eerste laag gekleurde gietporselein...

16. ...tot iets over de rand.

17

18

17. Na korte tijd kan het gietporselein uitgegoten worden.

18. Dan ga ik de mal met de tweede laag (wit gietporselein) tot bovenaan vullen.

Het porselein kleur ik in met gekochte stains. Naar gelang de intensiteit van de gewenste kleur voeg ik een zeker percentage kleurpigment toe.

19

20

19. Na even wachten giet ik de tweede laag uit.

20. Met een scherp mesje snijd ik de rand mooi af.

21

22

21. Met een vochtig sponsje zet ik de rand nog even glad.

22. Het tasje komt los van de mal, de ruimte tussen tas en mal is goed te zien.

23

24

23. Als ik dan de mal omdraai komt het tasje vanzelf uit de mal geschoven.

24. Het tasje is uit de mal.

25

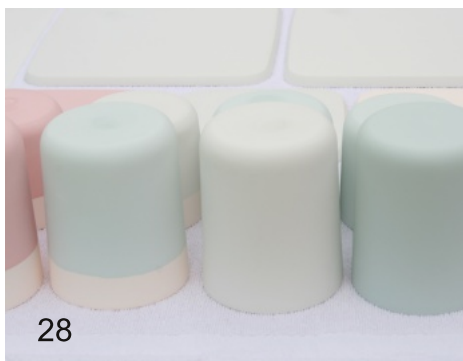
26

25. Met een draaiende beweging op een vochtig doek zet ik de rand mooi strak.

26. Tenslotte moet ik nog even met een vochtig sponsje het scherpe randje mooi rond zetten, want dat is straks aangenamer om uit te drinken. En het glazuur hecht ook beter op een afgeronde dan een scherpe rand. Als het werk volledig droog is, bak ik het op 980 °C in een elektrische oven.

27

28

27. Ik polijst het in water met een watervast schuurpapiertje.

28. En laat de stukken goed drogen.

29. Dan volgt het glazuren: de binnenkant wordt gegoten en het bovenste randje aan de buitenkant wordt gespoten.

Later volgt de glazuur- of hoogbak op 1240 °C met een lange pendeltijd.

29

30

30. Het eindproduct: **Good Morning**, 2016, borden Ø 10 en 16 cm, kopjes h 6 cm

Alle foto's bij dit artikel: Margot Thysen

Lepidoliet

Dit mineraal, lithium mica, bestaat voor het grootste deel uit kwarts, aluminiumoxide, lithum, kalium en fluor. De ruwe grondstof is een van de belangrijkste bronnen voor de elementen rubidium en caesium. Het wordt gedolven in Brazilië, Rusland en de Verenigde Staten.

Samenstelling

De algemene formule is $\text{LiF.KF.Al}_2\text{O}_3.3\text{SiO}_2$. De samenstelling kan per batch verschillend zijn. Molecuulmassa 558,6. Weinig gloeiverlies: rond de 6% door fluorgas. Het mineraal lijkt wat samenstelling en werking betreft op de andere lithiumhoudende mineralen. Het aandeel lithium is echter klein.

Klei

Lepidoliet wordt aan klei toegevoegd om de krimp te verlagen. Het kan het gaartraject verlengen en de scherf beter bestand maken tegen thermische schok.

Glazuur

Deze grondstof is een smeltmiddel in glazuren voor temperaturen tussen de 1150 °C en 1260 °C. Door het aandeel fluor kan het glazuurproblemen veroorzaken: putjes, speldenprikken en blazen.

Kleur

Beige.

Uitzetting

Laag, 2 cm⁻⁶/cm/°C.

Smeltpunt

Circa 1250 °C.

Veiligheid

De stof is met name gevaarlijk door de fluor die bij de stook vrijkomt. Als poeder werkt deze grondstof irriterend en is schadelijk voor de longen. Gebruik daarom een goed stofmasker.

Kosten

Circa 5,50 €/kg.

Bladgoud aanbrengen

Net als andere materialen kan keramiek verguld worden. De twee methoden daarvoor zijn luster en bladgoud. Bij luster wordt aan een vloeistof – bestaande uit oliën en harsen – zeer fijn goudpoeder toegevoegd, samen met vloeimiddelen. Na het aanbrengen op de keramiek zorgt een stook op ongeveer 700 °C ervoor dat het goed smelt en een laagje vormt op het werkstuk. Om een goede glans te krijgen, moet het dan nog gepolijst worden. De tweede manier is het aanbrengen van bladgoud. Daarbij wordt het hele dunne goud mechanisch op het werk gelijmd. Specialist [Steve Irvine](#) legt uit hoe dat gaat.

Het opbrengen van bladgoud is een mechanisch proces. Velletjes ontzettend dun goud worden daarbij op een ondergrond geplakt. Het is een interessant materiaal, ontzettend dun: elk velletje is 0,0001 millimeter dik. Het wordt verkocht in boekjes van 25 stuks van 8 x 8 centimeter. Samen dus 40 x 40. Kosten: tussen de € 20,- en € 40,-. De boekjes zijn er in twee soorten: losse en transfer. Bij transferboekjes zit het velletje goud aan een velletje wit tissue, wat het plaatsen ervan nauwkeuriger maakt. Bij losse boekjes zit het goud los tussen tissues. De laatste gebruik ik altijd, in 23 of 24 karaat, gemaakt door Giusto Manetti in Florence, die dat al sinds 1600 doen.

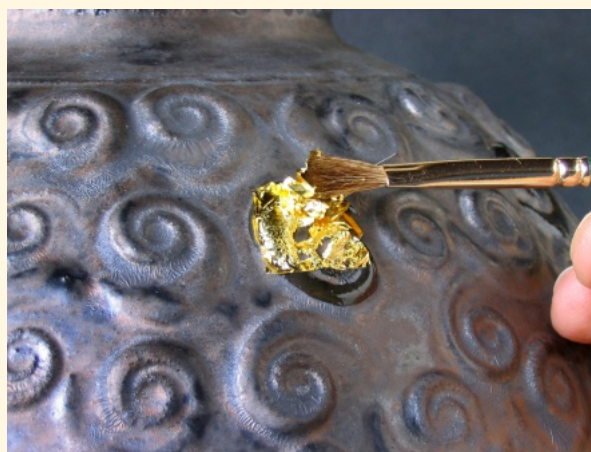
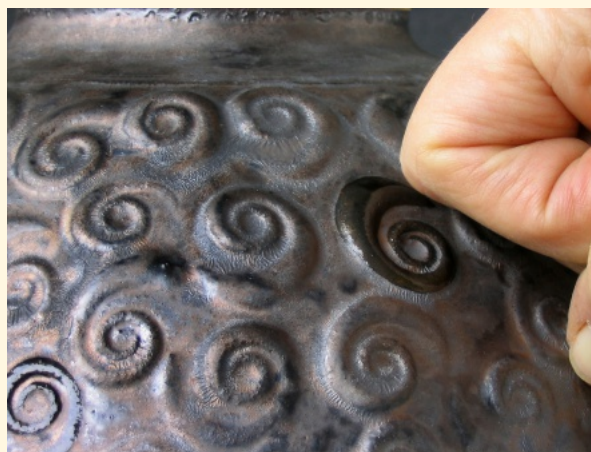
Vergulden gebeurt met een speciale lijm, mixtion. Dat is een dikke vloeistof, gemaakt uit harsen, oliën en terpentijn. Het drogen duurt zo'n 12 uur. Er is tegenwoordig ook een sneldrogende acrylmixtion, die al na een paar uur droog is.

Er zijn veel soorten en kwaliteiten bladmetaal. Zilver is niet zo geschikt omdat het oxideert. Daarom wordt als vervanging vaak aluminium gebruikt. Dat ziet er niet zo rijk uit, maar het is goedkoop en oxideert niet. Bladmetaal is te vinden in de goede winkel voor kunstenaarsbenodigdheden. Of op internet.

Bladgoud is bestendig tegen van alles en nog wat. Maar breng het niet aan op gebruiksgoed. Alleen een decoratief doel is het beste.

Het werkproces gaat in de volgende fasen:

1. De mixtion is net dunne olie. Snel-drogende is na ongeveer een uur klaar voor gebruik en blijft een paar uur goed. Ik gebruik een zachte kwast. Reinigen van de kwast kan met terpentijn. Het

oppervlak moet schoon en vetvrij zijn. Bladgoud hecht het best op materiaal met een lichte textuur. Als het te glad is, kan het goud er afgekrast worden.

2. Met een vingerknokkel kan ik testen of de mixtion klaar is voor gebruik. De laag moet een droge kleverigheid hebben. Als het goud te vroeg aangebracht wordt, komt de mixtion er wat doorheen en geeft een dof uiterlijk. Als het te laat gebeurt, hecht het onvoldoende. Het oppervlak moet schoon, vetvrij en droog zijn.

3. Een stukje bladgoud breng ik aan met een kwast. Statisch geladen, bijvoorbeeld door hem door het haar te halen. Een pincet gaat ook. Voor kleine stukjes gebruik ik een kwast, voor grote een pincet. Er mag geen (adem)tocht zijn, die het goud wegblaast.

4. Ik gebruik een zachte kwast om het blad voorzichtig op het oppervlak te drukken. Het bladgoud is eerst in vorm gesneden – iets groter dan nodig. Het is zo dun dat overlappingen onzichtbaar zijn. Het hecht alleen op de mixtion, de rest valt later af.

5. Een zacht borstelen met losse stukjes bladgoud zorgt ervoor dat alle met mixtion beschilde oppervlakken met goud bedekt worden.

6. Ongeveer na een dag is de hars verhard. Dan kan het goud gepolijst worden met een watje of een stukje fluweel. Er zijn soms nog kleine stukjes los goud, die door het polijsten in het geplakte goud gedrukt kunnen worden. Het polijsten haalt de glans van het goud naar boven.

7. Omdat bladgoud zo enorm dun is, kan de kleur soms beïnvloed worden door de kleur eronder. Om een echte goudkleur te krijgen, is het soms nodig om twee of drie lagen aan te brengen. Dat kan, met telkens een dag pauze om de hars te laten uitharden. Mijn favoriete ondergrond is gestookt, ongeglazuurd steengoed en porselein.

de grote K

Nieuw: De kleine **K** is er nu ook op papier!

De grote **K**. Net als de kleine **K** gaat dit boek over keramiek, inspiratie en knowhow.

Hoe vind ik mijn eigen weg, mijn eigen stem, mijn eigen manier om me in klei uit te drukken? En als ik die wel al gevonden heb, hoe realiseer ik dan mijn werk? Met welke materialen, technieken en gereedschappen?

Dit boek gaat over inspiratie en knowhow. Het laat zien hoe bekende en beroemde kunstenaars hun inspiratie vinden en gebruiken om heel persoonlijk en karakteristiek werk te maken. En zij laten bovendien stap-voor-stap technieken zien waarmee dat werk gerealiseerd kan worden.

Vind nieuwe inspiratie, probeer nieuwe technieken uit. Combineer ze met wat u al doet. Lees over 45 interessante kunstenaars en ontdek hoe zij hun eigen weg gevonden hebben. Kijk in hun technische keukens. Bent u amateur of professional, galeriehouder of verzamelaar, dit boek zal een bron van inspiratie zijn.

*Het grote **K** boek, HET grote KERAMIEK inspiratie en know-how BOEK*, Mels Boom, 2016, Stichting k+K, 256 pagina's, A4 (210 x 297 mm), paperback, genaaid, gedrukt op papier met FSC-merk, kleur, Nederlandstalig, ISBN 978-90-825430-0-1, € 29,95.

Te koop via de [webshop van de kleine K](#), winkels voor keramische materialen en op markten waar de kleine **K** aanwezig is.

Reacties op het boek:

‘Een uitzonderlijk kwalitatief boek dat de keramiek behandelt met eerbied en diversiteit.’

‘Verrassend, interessant fraai vormgegeven boek. Ben er blij mee!’

‘Ook in dit boek fantastische foto's en achtergrondinformatie. Top!’

‘Een musthave!!! Ik ben er heel blij mee!’

‘Ik vind het ook een prachtig en inspirerend boek. Bedankt eveneens voor de correcte levering.’

‘Mooi boek: ik heb er net heerlijk in zitten lezen.’

‘Prachtig, inspirerend boek. Blij mee.’

‘Fantastisch boek! Kan ik iedereen aanbevelen!’

LA CÉRAMIQUE

KERAMIEKCURSUSSEN IN FRANKRIJK

Leren en genieten in Cordes sur Ciel of la Borne
Werken onder leiding van professionele keramisten

In 2017 onder andere:

Monika Debus - Zoutglazuur bij lage temperatuur
Pep Gomez - Decoraties op steengoed
Fernand Evereart - Terra sigillata
Fritz Rossmann - Porselein
Richard Dewar - Zoutglazuur
Charlotte Poulsen - Dierfiguren

Klik *hier*
voor deze en veel meer cursussen
of kijk op www.laceramique.com | +33 (0)563537297

Opleidingen
monumentaal beeldhouwen
in keramiek
voor beginners en ervaren keramisten
www.studio-kd.be (opleidingen)
www.katrindekoninck.be (artistiek portfolio)

SBB
Gouda

Ambachtelijke opleiding
keramische technieken

SBB Gouda is dé
Nederlandse
keramiekopleiding.
Ook voor masterclasses
en korte cursussen.

**U bent van
harte welkom!**

SBB Gouda keramiek opleiding

Winterdijk 4a, Gouda

0182 - 515 274

www.sbbgouda.nl

Het nieuwe boek Klei, druktechnieken & meer...

Geschreven
door Netty Janssens

€ 54,-
Snel in huis?
Bestel nu via
de website

Maar liefst 192 pagina's dik: 22 hoofdstukken met vernieuwende technieken en materialen! Alles over druktechnieken geschikt gemaakt voor de keramiek: carbondruk en laserprints, transfers (ook rijstpapiertfers); extra uitleg over het gebruik van de computer hierbij én het bereiden van allerlei kleurmateriaal die specifiek ontwikkeld zijn voor deze technieken. Alles duidelijk uitgelegd en voorzien van veel stap-voor-stap foto's én met eenvoudige maatlepelrecepten.

Gratis shopper bij uw bestelling! →

Bestellen: www.ceramiccolor.nl

Keramikos Art Supplies

**Goeie
Morgen
Over
Morgen!**

Keramikos presenteert tijdens de Kunstlijn de Special 'Goeie Morgen Over Morgen!'

25 Haarlemse kunstenaars presenteren hun interpretatie op het thema tijdens de Kunstlijn 4, 5 en 6 november. De openingsborrel is op donderdag 3 november om 17.00 uur

De **verzamelaarsbeurs** is dit jaar op zaterdag 5 en zondag 6 november van 10.00 - 16.00 uur

De expositie is te bezoeken tijdens de openingstijden van Keramikos. Dinsdag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.00 uur. Zaterdag tot 16.00 uur

Camille Smeets en Katrin Dekoninck zijn onze gastexposanten tijdens deze dagen. Beide exposities zijn te bezichtigen van 4 november t/m 3 december 2016

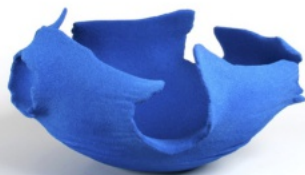

Keramikos Art Supplies • Oudeweg 153 • 2031 CC Haarlem • Tel.: +31 (0)23-542 44 16 • info@keramikos.nl • www.keramikos.nl

7^e Keramiek verzamelbeurs

weekend 5 en 6 november 2016 van 10:00 tot 17:00 uur

7^e Keramiek verzamelbeurs

Kopen, verkopen en taxeren van
20^e en 21^e eeuwse keramiek

Met o.a. Ger J.M. de Ree (taxateur en kunsthandelaar
moderne keramiek) en Noor Camstra (restaurator van
aardewerk, steengoed en porselein).

Tijdens de Haarlemse Kunstlijn op 5 en 6 november organiseren we voor de 7^e keer een beurs voor verzamelaars.

Er kan gekeken, gekocht, verkocht en geruild worden. Het gaat over moderne 20^e en 21^e eeuwse keramiek.

U kunt ook langskomen met keramiek, dat in uw bezit is en waarvan u de herkomst of de waarde wilt weten. Er is een taxateur, Ger de Ree, aanwezig, die dit op deskundige wijze kan beoordelen. Als u keramiek heeft dat u wilt laten restaureren hebben we een restaurator, Noor Camstra, uitgenodigd om u te adviseren over een eventuele restauratie en kosten.

Zowel op 5 als op 6 november begint de beurs om 10.00 uur.

Wilt u meedoen als verzamelaar, meldt u aan via info@keramikos.nl of aty@keramikos.nl

CERA⁸ MIC E VENT

09 2017

Dear artists and ceramists,

CERAMIC EVENT, an exhibition not to be missed in Brussels, will celebrate its eighth edition in September 2017. As a reflection of contemporary ceramic art, Ceramic Event attempts to honour all its differentiations and to offer a selection of creations, installations, unique works of art, digital or plastic, and performances of the highest technical and artistic quality to its visitors.

The candidate selection criteria give way to a privileged space for works differentiating themselves from traditional ceramics and reward the artistic approach and the technical quality rooted in contemporary creation. This event is a reference for professionals and offers an eclectic and captivating initiation to art lovers. The exhibitors at the Ceramic Event do not fail to oblige us with their frank artistic approach and surprise us through their all but standard vision of the material and their freedom of expression.

For this eighth edition, a CERAMIC ARTSHOP will be dedicated to ceramic jewels and to collections of ceramic ware which are consistent and faithful to a personal and singular artistic approach.

A bookseller space in collaboration with the bookstore Peinture Fraîche will be dedicated to art books, especially about ceramics, and exhibition catalogues. If you wish to put your work up for sale during the Ceramic Event, we kindly ask you to provide us with its precise references and/or to send us a copy.

COMPOSITION OF THE SELECTION COMMITTEE

GALERIE DE L'Ô;

PRIVATE ART COLLECTOR;

MELS BOOM, ceramist and editor of the magazine kleine K;

SYLVETTE GAUDICHON, in charge of collections and applied art exhibitions at the museum La Piscine, Roubaix.

LYNN FRIDMANN, ceramist, co-chairperson and coordinator of the events of Swissceramics.

For its eight edition, the Ceramic Event reiterates its participation in the programming of the renowned Design September [designseptember.be] and thus perpetuates their collaboration. It also benefits from the promotion support of the MAD, "Mode and Design Centre" [madbrussels.be].

We remain at your disposal for any further information.

Looking forward to discovering your creations.

Samen een goed **forum**
maken?

Vragen stellen en
beantwoorden?

Voor iedereen die met
klei bezig is?

Overzichtelijk, handig,
gemakkelijk!

Meld je aan en doe mee!

DIT IS EEN REGELADVERTENTIE. Dus zonder
plaatjes. En dus goedkoper: maar € 1,50 / regel.
Naar wens uitgevoerd: met **kleur**, *cursief* of **vet**.
EEN GROTE KOP KOST NIETS EXTRA! Er gaan
dan wel minder tekens op een regel... Dit jaar de
eerste plaatsing gratis! Deze advertentie kost
€ 10,50. [Klik](#) om contact op te nemen.

**Advertentiemateriaal voor het volgende
nummer graag aanleveren
voor 15 november**

Kleispul

klei, gereedschappen,
grondstoffen, glazuren
Musselweg 119, Mussel
www.kleispul.nl

Schrijven voor de kleine K?
Ook een passie voor keramiek én voor schrijven?
Meld je aan!
Word deel van het succes!

Foto van de maand

Monumental firing, h ca 250 cm, foto: Mels Boom

Ook een leuke of mooie of interessante of gekke foto? Stuur hem op om hier te publiceren!

Steun de kleine K!

Help de kleine K gratis te houden
(we hopen dit jaar quitte te spelen...)
zodat u het elke maand kunt blijven lezen.

En inspiratie opdoen.
En tips en knowhow verzamelen.

Steun de kleine K
en maak € 10,- over op
IBAN **NL68INGB0007343733**
t.n.v. Stichting k+K.

Investeer in verrijking van de
keramiekwereld!

(En... natuurlijk is elk ander bedrag ook
heel welkom!)

Met dank aan de donateurs van de vorige
maand!

Of koop de grote K, de kleine K in
boekvorm!

Kijk hiervoor op pagina 43.

of

Podium

Van Achterbergh-Domhof Prijs 2016: Johan van Loon

Johan van Loon werd deze maand geëerd met de Van Achterbergh-Domhofprijs. Reden voor de kleine K om het juryrapport over te nemen.

De twee aartsvaders van de moderne Nederlandse keramiek, zo werden en worden ze nog altijd genoemd: Jan van der Vaart en Johan van Loon.

Jan vertegenwoordigde de rationele constructieve richting, Johan de meer intuïtieve en spontane.

Hoe verschillend ook, beiden hebben een enorme invloed gehad op de jongere generatie keramisch kunstenaars in Nederland, niet alleen door de manier waarop zij het vak aan hun studenten overbrachten, maar vooral ook door de kwaliteit en zeggingskracht van hun werk zelf.

Jan is niet meer onder ons, maar Johan is op zijn bijna 82ste nog altijd aan het werk. Met de doelstelling van de *Van Achterbergh-Domhof Prijs* in gedachten – namelijk dat deze wordt toegekend aan een persoon of instelling die van bijzondere

betekenis is voor de ontwikkeling van de hedendaagse keramische kunsten in Nederland – is het dan ook meer dan terecht dat Johan van Loon degene is die dit jaar de prijs in ontvangst mag nemen. De jury hoefde er niet lang over na te denken en was unaniem in haar voordracht.

‘Creëren met klei in volledige vrijheid’, dat is altijd het motto van Johan van Loon geweest. In de talloze publicaties die over hem zijn verschenen, komt dit *Leidmotiv* steeds weer naar voren. Bovendien is het opvallend dat in deze publicaties – meer dan in die over zijn collega-kunstenaars – het ook steeds over zijn persoonlijkheid gaat. Het is duidelijk: iedereen ziet dat er een directe relatie bestaat tussen de mens Johan van Loon en de kunstenaar Johan van Loon.

Op de vorige pagina: **Confettivaas**, 2007, h 20 cm

▼ **Vlindervazen**, 2016, 20 x 20 x 8 cm

Alle foto's bij dit artikel: Mehmet Gökhan Taşkın

Vlindervaas, 2016, 20 x 25 x 8 cm

Helemaal aan het begin van Van Loons carrière was het Jacob van Achterbergh zelf die dit al opmerkte en wat ligt meer voor de hand om hem hier te citeren. Want niemand heeft de jonge pottenbakkers en keramisten die hij bewonderde, stimuleerde en ondersteunde in die toen opwindende jaren 60 zo treffend beschreven als hij. En niemand kon dat in zo'n prachtig geformuleerde en vaak poëtische bewoordingen. Luister maar naar hoe hij Johan van Loon kenschetste: van Loon was volgens hem een 'kwikzilverachtige jongeling', 'ongrijpbaar' en met 'onweerstaanbaar innemende eigenschappen', een pottenbakker met een 'nerveuze gedrevenheid' en voldoende 'lef om het toeval naar zijn hand te zetten'. Iemand met 'talloze ingevingen', 'mysterieuze capriolen', 'een kameleontisch aanpassingsvermogen', 'een onovertroffen gedurfdheid in aanpak' en een 'vaak dolzinnige ondernemingslust'. Hij beschouwde hem als 'het wonderkind en enfant terrible van de Nederlandse keramiek', wiens 'woelige, ongedurig elke indruk, elke belevenis opzuigende en vol flitsende afwisseling weer direct reflecterende temperament ...even duidelijk

Op de volgende pagina: Dot beker, 2016, 17 x 10 x 10 cm

in zijn scheppingen staat gebrand als zijn signatuur erin gegrift of erop gestempeld.' Wie schrijft er vandaag de dag nog zo'n zin als deze, die behalve goed gecomponeerd ook nog eens precies de essentie van het werk en zijn maker weergeeft?!

Van Achterbergh volgde de ontwikkelingen in het werk van Van Loon op de voet en toen hij in 1979 een aantal werken uit diens solotentoonstelling in Museum Boijmans van Beuningen had aangekocht en in goede orde thuis had ontvangen, schreef hij hem een brief, waaruit opnieuw blijkt hoezeer hij Van Loon bewonderde: 'De keramiek is meer dan een wonder, ik ga er hier in Amsterdam een joyeus ensemble van uitstallen, precies wat ik nodig heb in deze zeer droeve lente na die zeer zware winter. Ik kan mij geen fraaiere combinatie van superbe elegantie, schitterende techniek en hartveroverende vrolijkheid voorstellen dan in jouw stukken – want dat is ook een groot kenmerk van je werk: het is nooit zwaar op de hand, moeizaam, maar altijd meeslepend, opbeurend, verhelderend, zelfs de solide steengoed bokalen en bakken, zij gaan alle omhoog, bloeien uit, ver-

Levenswater kommen, 2016, 8 x 15 x 15 cm

jongen zich in vorm, stralen. Stralend is misschien de allerbeste omschrijving van je ceramische kunst: uitstralend, rayonnant, van oerdrift en scheppingskracht.'

Tot zover de visie van Van Achterbergh op het werk van Van Loon. We hebben hem zo uitgebreid aan het woord gelaten, niet alleen omdat hij een belangrijke steun en adviseur voor Van Loon is geweest, maar vooral omdat zijn toenmalige karakterisering van de persoon Van Loon en van zijn keramiek nog steeds even actueel is. 'Een kwikzilverachtige jongeling'. Nee, een jongeling is Johan niet meer, althans niet in leeftijd, maar dat beweeglijke en levendige van kwikzilver kenmerkt hem nog altijd. Het experimenteren, het onbevangen zoeken en ontdekken van nieuwe mogelijkheden heeft hij tot levenskunst verheven. Misschien niet eens bewust, maar hij kan niet anders, het is wie hij is. Alleen daarom al kan zijn werk niet in een hokje worden geplaatst. Het intuïtieve, spontane en impulsieve dat hem typeert leidt als vanzelf tot nieuwe creaties die ons maar ook hemzelf blijven verrassen. Hij laat zich niet leiden door wat de

markt wil, hij maakt wat hijzelf wil. Dat deed hij vroeger, dat doet hij nu.

Van Loons beweeglijke aard is ook letterlijk op te vatten: hij heeft altijd de behoefte gevoeld om te reizen, om te leren, nieuwe ervaringen op te doen, zich te laten inspireren. In Finland, bij de Arabia-fabriek in het atelier van Kylikki Salmenhaara, in Engeland bij Lucie Rie, in Zweden bij Stig Lindberg. Wat hij er leerde en zag gebruikte hij om tot iets geheel eigens en oorspronkelijks te komen.

De kans die hem in 1977 werd aangereikt door de Koninklijke Porseleinfabriek in Kopenhagen en twee jaar later door Rosenthal in het Duitse Selb heeft hij met beide handen aangegrepen. Het bleek een gouden greep. Hij begon er te werken met porselein en kon er in alle vrijheid experimenteren, vooral bij Rosenthal waar hij vele jaren aan verbonden is geweest. Hij ontwikkelde er het flinterdunne 'perkamentporselein', een vernieuwing binnen de keramische industrie.

Maar laten we vooral niet het werk vergeten waar Johan van Loon het meest om bekend is geworden. Of eigenlijk kunnen we beter spreken van

de techniek die hem het meest na aan het hart ligt: het plooien, vouwen en vlechten van lappen of repen klei, een techniek die hij al begin jaren 70 toepaste en die later vele anderen tot voorbeeld is geweest. Van Loons textiele achtergrond – hij is immers oorspronkelijk in dat vak opgeleid – heeft daarbij vanzelfsprekend een belangrijke rol gespeeld. In feite is veel van zijn werk een symbiose tussen beide disciplines, in elk geval in kleur, textuur en beweeglijkheid. ‘Terecht zou ik mijzelf kunnen noemen de textiele keramist’, zei hij ooit zelf.

Van Loons invloed op zijn studenten kwam in het begin al even ter sprake. Mede op zijn initiatief werd in 1971 een afdeling keramiek opgericht aan de Akademie voor Kunst en Industrie in Enschede, waar hij ook al les gaf in textiele vormgeving. Hij doceerde er tot 1976, daarna tot 1986 aan de Academie St. Joost in Breda. Later volgden ook gastdocentschappen aan verschillende vooraanstaande keramiekopleidingen in Duitsland. De internationale bekendheid die Johan geniet, blijkt alleen al uit de lange lijst van musea die werk van hem in hun collectie hebben opge-

nomen, van Stockholm tot Stuttgart, van New York tot Mexico City.

Naast Van Achterbergh zijn er andere bewonderaars van Johan van Loon geweest die zijn keramiek prachtig hebben omschreven. Dorris Kuyken, oud-conservator van het Boijmans, moet hier als eerste worden genoemd, maar ook Jaap Romijn, oud-directeur van het Prinsessehof, vond de juiste woorden om zijn werk te typeren: ‘Johan van Loon’s ceramiek is een vorm van leven, niet alleen maar een vorm van denken, of een vorm van doen, maar van leven, compleet leven, met alle tegenstellingen die ons, levenden, dagelijks in verwarring en verrukking brengen.’ En over Johan als mens en kunstenaar schreef Romijn: ‘Hij is altijd in wording, altijd op avontuur.’ Dat was in 1974, toen Van Loon 40 werd. Het is een constatering die nu, ruim veertig jaar later, nog altijd geldt. Niet voor niets gaf van Loon de tentoonstelling ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag de titel **Panta Rhei**: ‘Alles stroomt, alles is in wording, niets is bestendig’.

Marcel Brouwer, Hans Fuchs, Karin Gaillard

Levenswater kom, 2016, 8 x 15 x 15 cm

Keramiek '16

[Galerie Kempro](#) is al 14 jaar trots op een van de jaarlijks terugkerende hoogtepunten: de keramiektentoonstelling. Dat deze traditie ook in de kunstwereld een stevige reputatie heeft opgebouwd, blijkt klip-en-klaar uit de uniek line-up van dit jaar. Niemand minder dan de bekende Belgische topkeramiste Patty Wouters heeft bevriende porseleinvirtuozen om zich heen verzameld uit binnen- en buitenland. Oude bekenden als Kempro's 'buurman' Willy van Bussel naast Belgen, Engelsen, Japanners en Tsjechen.

Porselein ontdekken

De beroemde Engelse keramist en auteur Peter Lane schrijft in zijn boek *Contemporary Studio Porcelain* hoe hedendaagse kunstenaars porselein gebruiken om uitdrukking te geven aan hun artistieke ideeën. 'Ik geloof dat hoe meer je ervaring met porselein groeit, hoe meer je je ervan bewust wordt dat er nog enorm veel meer te ontdekken is, te veel om in

één leven te beheersen.' Porselein spreekt tot de verbeelding dankzij haar puurheid, zuiverheid, witheid en transparantie. Het materiaal vereist engelengeduld en enorme technische beheersing. Zéker doordat hedendaagse porseleinkunstenaars continu proberen grenzen te verleggen, zowel wat betreft de creatieve verbeelding als de enorme gevarieerdheid van vormen en decoratieve mogelijkheden. Vaak wordt porselein gebruikt op een hele minimalistische manier, soms slechts als zeer wit en zuiver canvas om creatieve kleurweergave te benadrukken.

Komvorm alom

Patty Wouters over deze unieke collectie: 'Toen Galerie Kempro me vroeg om een porseleintentoonstelling samen te stellen, was mijn oorspronkelijke uitgangspunt een zo gevarieerd mogelijk gamma van porseleinen objecten samen te brengen, eigenlijk in de geest van het boek van Peter Lane. Na verloop van tijd realiseerde ik dat ik me moest beperken omwille van de beschikba-

re ruimte, maar ook om een harmonisch geheel te behouden. Vandaar dat ik porseleinkunstenaars heb uitgekozen die zich vooral laten inspireren door de schaalvorm. Enerzijds zijn er kunstenaars die nog steeds pure porseleinen komvormen maken, zoals Mieke Everaet, Mami Kato, Hiromi Itabashi, Henk Wolvers, Sasha Wardell, Anima Roos, Karin Bablok, Willy van Bussel en Victor Greenaway. Het interessante is dat al deze porseleinkunstenaars verschillende technieken gebruiken: draaiwerk, inlegwerk, Bone China, gipsmallen en handvormen. Hun vormgeving en decoratietechnieken zijn heel uiteenlopend en gevarieerd.

Anderzijds zijn er porseleinkunstenaars die via de oorspronkelijke komvorm evolueren naar sculpturale of conceptuele creaties. Daarbij denken we aan het werk van Thérèse Lebrun, Paula Bastiaansen, Simon Zsolt Jozsef en David Jones. Ook bij deze kunstenaars verschillen de technieken sterk, van draaiwerk tot complexe mallen. En nóg een stap verder gaan kunstenaars zoals Piet Stockmans en Jeroen Bechtold; zij gebruiken gegoten potvormen die ze in reeksen opstellen om tot installaties te komen waarbij

het conceptuele idee belangrijker is dan de vormgeving op zich.

Ten slotte nodigde ik ook porseleinkunstenaars uit die hun ideeën vertolken in wandobjecten. Jeanne Opgenhaffen maakt porseleinen wandpanelen pur sang. En kunstenaars zoals Henk Wolvers, Anima Roos, Piet Stockmans en Vicky Shaw wagen zich aan porseleinen wandobjecten met een duidelijke link naar de komvorm.'

Ereronde

Door de unieke kracht van deze collectie groeide, gedurende overleg met keramiekcollega's, het idee om deze tentoonstelling ook te laten rondreizen. In januari en februari wordt de tentoonstelling ingericht in de galerie van Beelden in Gees in Drenthe. Het porselein reist vervolgens door naar België langs enkele Culturele Centra in Vlaanderen en zal daarna zelfs stralen in Tsjechië en in Oostenrijk.

t/m 20 december

Galerie Kempro

Dokter Ruttenpark 10, 6029 TK Sterksel

Open: zondag t/m donderdag 13 - 17

Celadon

Celadonglazuur weet al eeuwenlang te betoveren. Het is mysterieus, ongrijpbaar en technisch moeilijk. Geen wonder dat het ook Loes en Reinier in zijn greep kreeg. Hier hun verhaal en een overzicht van hun nieuwe tentoonstelling over dit geweldige glazuur.

Als jonge galeriehouders met een passie voor keramiek togen wij in 1989 naar Mons in België om een tentoonstelling te bezoeken van Japanse keramiek uit de Showaperiode. Op die tentoonstelling raakten wij beiden zeer onder de indruk van een staand keramisch object in de vorm van een zwaard (en kennelijk even scherp). Het was bedekt met een mysterieus blauwgroen glazuur. Dit was onze eerste kennismaking met celadon. Het object was gemaakt door Suehara Fukami. We wisten beiden ook meteen dat het dit soort keramiek was dat we in onze galerie zouden willen tonen en we probeerden in contact te komen met deze Suehara Fukami. Maar helaas, onze brief kwam, veel later, onbestelbaar terug (er was nog geen internet toen).

Celadon, de herder

Dus gingen we verder op zoek naar dit glazuur dat zo'n indruk op ons gemaakt had. We leerden over de geschiedenis ervan, die begon in China waar het al sinds lang bekend stond als groen steengoed of groen porselein en dat werd gewaardeerd als was het jade. Wij kwamen er achter dat de naam celadon uit Frankrijk kwam, waar een herder, Celadon geheten, de hoofdrolspeler was in een 17e-eeuws toneelstuk. Hij ging in een prachtig blauwgroen costuum gekleed. Sindsdien verspreidde de naam celadon zich over de gehele wereld. Zelfs in China ging men het glazuur celadon noemen. We lazen over Longquan waar het werd toegepast sinds de 10e tot 12e eeuw, over Guanporselein in Zuid-China en over de verspreiding van het celadonglazuur over heel Azië. We zagen de voorbeelden in de musea in Parijs en in Leeuwarden. We leerden over de

▼ Fritz Rossmann, 2016

J.F. Fouilhoux, *Plumes d'aigle*, 2016, 29 x 15 x 65 cm

technische aspecten en de rol van ijzer als de kleurfactor van dit glazuur en toen was er ineens de Franse keramist Jean-François Fouilhoux met zijn passie voor celadon.

Jean-François Fouilhoux

We waren bekend met zijn kleurrijke sculpturale keramiek, zoals die werd getoond tijdens *Terre de France* in Venlo in 1986. Maar daarna zagen we jarenlang geen werk van hem, tot we een artikel lasen in het Franse *Revue de la Céramique et du Verre* in 1990. In dit artikel werd duidelijk dat hij zich sinds 1986 concentreerde op het doorgronden van de geheimen van dit blauw en groen, soms groenachtig bruin of grijs glazuur. Transparant, half transparant met een zekere diepte, of geheel opaak. Hoogglanzend dan wel zijde-achtig halfmat.

Tien jaar van experimenten met glazuurrecepten, het over elkaar zetten van laag na laag glazuur, stoken en opnieuw stoken, alles met het doel om de kwaliteit te bereiken van die ene Longquan grafurn die tentoongesteld stond in het *Museum Guimet* in Paris en die zijn passie had doen ontbranden.

We prijsden ons gelukkig dat we zijn werk al in 1996 konden laten zien in de galerie. En we hadden het geluk getuigen te kunnen zijn van zijn fantastische ontwikkeling tot 'meester van het celadon' en een werkelijk groot beeldhouwer (met meer tentoonstellingen bij ons (2001, 2008).

Masamichi Yoshikawa, *Miniature*, 2010, 9 x 8 x 10 cm

Masamichi Yoshikawa

Jean-François is natuurlijk niet de enige keramist die dit celadonglazuur toepaste gedurende de jaren van onze galerie. Wij leerden het werk van Masamichi Yoshikawa kennen, dankzij een genereus gebaar van collega galeriehouder Wolf Böwig uit Hannover in 1997. Ook hij is een echte beeldhouwer, die zijn objecten uit een massieve klomp porseleinklei snijdt. Een spectaculair lichtblauw transparant celadonglazuur kenmerkt zijn werk dat hij ook in 2007 en 2010 bij ons exposeerde.

Duroselle en Robert

Vanwege onze interesse in de Franse keramiek kwamen we ook uit bij Xavier Duroselle en Matthieu Robert, beiden zijn meer klassiek georiënteerde keramisten en specialisten in glazuuren, die hun oorsprong in de Oriënt hebben en die celadon toepasten op hun eigen manier. Voor deze tentoonstelling nu is Matthieu Robert zich weer gaan toeleggen op het celadon, deze keer met een geschubd karakter.

Claude Champy

Hij is sinds lange tijd een van onze favorieten, wiens werk we hebben laten zien sinds het begin van ons internationale programma in 1986. Hoewel hij hoofdzakelijk werkt in steengoed, overdekt met slechts een zwart en een wit glazuur, gestookt in een houtoven met een snufje zout,

Si-Sook Kang, Doosjes met deksel, 2016, h 19 en 17 cm

beoefent hij ook een tweede lijn van werk bestaande uit steengoed of porselein voorzien van celadonglazuur, dat in de houtoven een speciale kwaliteit verkrijgt.

Takeshi Yasuda

De Brits/Japanse keramist, bekend van zijn drie-kleurig *sansai* keramiek en zijn *creamware* verraste ons in 2001 met porselein met celadonglazuur, waarvoor hij diepgaande onderzoeken had gedaan, nota bene in China.

Fritz Rossmann

Op onze bezoeken aan de pottenbakkersmarkten in Nederland en Duitsland volgden we jarenlang het werk van Fritz Rossmann. Dus was het niet te missen dat hij op een dag met nieuw werk kwam: porselein met groenblauw transparant celadonglazuur. In 2013 toonden we dit werk, delicaat gedraaid en vervormd porselein met toepassing van kleine openingen (zoals in de Chinese rijstkommetjes) in het porselein, die zichzelf vullen met glazuur in het stookproces. In zijn nieuwste werk varieert hij nog meer met deze openingen en bovendien past hij op de bui-

tenwand van zijn potten een mat zwart glazuur toe, zodat het werk een speelse lichtgevende uitstraling verkrijgt die heel sterk werkt als je het onder een lamp plaatst.

Si-Sook Kang

Onze laatste ontdekking is het werk van de Koreaans-Duitse keramiste Si-Sook Kang die we in 2013 in Diessen ontmoetten. Streng uitgevoerde studiokeramiek zoals gedraaide dekselpotten in een stijl die zowel haar Aziatische origine als het sterke Duitse design, zoals dat gepropageerd werd door het Bauhaus, weerspiegelen. Zij werkt haar keramiek af met een prachtig glanzend transparant celadon glazuur in een variatie van tinten.

20 november t/m 31 december

Loes & Reinier International Ceramics

Korte Assenstraat 15

7411 JP Deventer

Open: donderdag en vrijdag 11 - 18

zaterdag 11 - 17

Nieuwsgierigheid

Kunst en wetenschap hebben een belangrijke bindende factor: nieuwsgierigheid. Met dat idee organiseert Stichting Utrechtse Aarde een project, waarbij meer dan 25 keramisten en alumni van de HKU kijken naar belangrijke hedendaagse thema's die strategisch zijn voor de universiteit Utrecht. De kunstenaars hebben gekeken naar duurzaamheid en de kwetsbare aarde, de ontwikkeling van jeugdigen en hun brein, gezondheid en genezing en de inrichting van een open samenleving. Het levert zeer uiteenlopend werk op. Van bouwstenen met portretten voor het huis van de wetenschap tot in klei gegoten hersengolven. Van een instortend en zich opnieuw vormend jongensbeeld tot in potten meegebakken huis-, tuin- en keukenmateriaal. Van enkel met tastzin gemaakte potten tot een kijkje in de wereld van cellen en moleculen. Bij alle kunstenaars vormt het experiment een belangrijke drijfveer. Het Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC) heeft een prijs beschikbaar gesteld voor het meest oorspronkelijke plan. De uitverkoren kunstenaar mag drie maanden lang in het gloednieuwe EKWC in Oisterwijk wonen, werken en experimenteren.

t/m 30 oktober

Oude Hortus

Universiteitsmuseum Utrecht

Lange Nieuwstraat 106

3512 PN Utrecht

Open: dagelijks 10 - 17

lees
meer

Sexy ceramics

Historische afbeeldingen, verborgen symbolen en bekende liefdesverhalen uit Oost en West vormen een belangrijk onderdeel van deze tentoonstelling. Courtisanes, femmes fatales, sensuele muiltjes en ondeugende herderstaferelen tonen een wereld vol verleiding. Het explicietere werk zal te zien zijn in de zaal met de peep-show, waarvoor een leeftijdsgrens van 16 jaar gehanteerd wordt.

De voorwerpen die getoond worden, komen uit de privécollectie van kunstverzamelaar Ferry Bertholet, kunstschilder, schrijver, collectionneur en restaurator. Hij werd geboren in 1952 en studeerde van 1970 tot 1976 aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunst in Amsterdam. Hij staat bekend als kenner van Chinese erotische kunst en Japanse prenten. Van zijn hand zijn inmiddels zes kunstboeken in verschillende talen uitgebracht. In 2014 was de Chinese erotische collectie van de Bertholet collectie te zien in Sotheby's Art Gallery te Hong Kong. Vervolgens werden enkele van de belangrijkste stukken gebruikt in tentoonstellingen van het British Museum, het Berkeley Art Museum, De Nieuwe Kerk en het Rijksmuseum te Amsterdam.

t/m 9 juli 2017

Keramiekmuseum Princessehof

Grote Kerkstraat 11

8911 DZ Leeuwarden

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Something to believe in

Een getergde Hitler in zijn atelier, een afgehakt zwartepietenhoofd en een Jezus met overgewicht. Het werk van keramist Joost van den Toorn (Amsterdam, NL, 1954) is kritisch en provocerend, maar werkt ook op de lachspieren. In zijn kenmerkende lichtvoetige stijl neemt hij grote thema's als oorlog, kunst met een grote K en religie op de hak, maar geeft hij net zo goed de gewone mens en het dier ervan langs.

Van den Toorn verkent graag de grenzen. Sinds 1980 maakt hij keramisch werk waarin hij beelden uit het 'collectieve geheugen' vermengt met verhalen uit filosofische, literaire en historische bronnen. Tegenstellingen als goed en fout, held en antiheld of lage en hoge cultuur keren vaak terug. Door deze tegenstellingen met humor en ironie te belichten, zet hij de kijker aan het denken.

In dezelfde periode is in het Groninger Museum een tentoonstelling met beeldhouwwerk van Joost van den Toorn te zien.

t/m 8 januari 2017

Keramiekmuseum Prinsessehof

Grote Kerkstraat 11, 8911 DZ Leeuwarden

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

Groninger Museum

Museumeiland 1, 9711 ME Groningen

Open: dinsdag t/m zondag 10 - 17

lees
meer

Cats vs dogs

Honden en katten zijn al eeuwenlang onze huisgenoten. Ze spelen de rol, zoals hun baasjes dat zien. De hond als trouwe viervoeter, de kat als onafhankelijk en geheimzinnig wezen. Het zo geliefde huisdier heeft zijn intree in de kunst gedaan als drager van symbolen, als wezen waarop menselijke (on)deugden geprojecteerd kunnen worden.

Deze tentoonstelling laat zien hoe vaak katten- en hondenmotieven voorkomen in de keramische kunst sinds de Jugendstil. U kunt er de bizarre honden van Carolein Smit vinden, maar ook de katinstallaties van de geweldige keramiste Beate Kuhn.

t/m 29 januari 2017

Keramion

Bonnstraße 12

D-50226 Frechen, Duitsland

Open: dinsdag t/m vrijdag 11 - 17

zaterdag 14 - 17, zondag 11 - 17

lees
meer

Frouwien Soenveld

In vogelvlucht 40 jaar keramiek van Frouwien Soenveld.

‘Klei is mijn tekenpapier, tegels zijn mijn passie.’ Zo definieert Frouwien Soenveld haar werk. ‘Ik maak geen gebruik van industrieel geperste tegels, maar vorm ze zelf uit een roodbakkende chamotteklei. In mijn werk spelen kleurgebruik en ontwerp de hoofdrol. Door zo te werken zijn mijn tegels zeer herkenbaar. Het geeft een eigentijds gezicht aan een ambachtelijke traditie. De tegels kunnen in grootte variëren en het ontwerp kan op een enkele tegel aangebracht zijn of op tableaux waarbij het ontwerp over meerdere tegels loopt, zodat niet één tegel hetzelfde is. Mijn werk wordt tentoongesteld en verkocht in galeries en musea. Daarnaast ben ik op keramiekmarkten in binnen- en buitenland te vinden, waarbij mijn tegeltaleaus diverse malen zijn bekroond. Verder werk ik veel in opdracht.’

t/m 30 oktober

Het Nederlands Tegelmuseum

Eikenzoom 12

6731 BH Otterlo

Open: dinsdag t/m vrijdag 10 - 17

zaterdag en zondag 13 - 17

lees
meer

Nederland breit

Nederland breit in de keramiek, twee historische ambachten hand in hand. Met als curator de Nederlandse textielkunstenares en breispecialiste Constance Willems, bereidt de Stichting Keramisch Museum Goedewaagen een tentoonstelling voor over de weergave van het aloude ambacht van het breien op keramiek. Het museum zelf heeft in de afgelopen jaren waardevolle bruiklenen weten te verwerven, vooral op het terrein van oud-Nederlandse streekdrachten. Voor de expositie zoekt het museum expliciet twee-, maar zeker ook driedimensionale keramische objecten waarop het breien verbeeld wordt. Veel waarvan inmiddels aan documentatie verzameld is, dateert uit de periode 1900-1910, maar ook latere dan wel eigentijdse keramiek is welkom. Beeldend kunstenaars die zich aangesproken voelen door het thema, wordt verzocht fotodocumentatie toe te zenden.

t/m 23 december

Keramisch Museum Goedewaagen

Glaslaan 29

9521 GG Nieuw-Buinen

Open: maandag t/m vrijdag 10 - 16

zaterdag en zondag 13 - 17

lees
meer

Erotiek in keramiek

Niet alleen het Prinsessehof laat erotische keramiek zien. Galerie de Vis toont werk van Adriaan Rees met sexy elementen. Rees (Amsterdam, NL, 1957) is beeldhouwer. Hij werkt niet alleen met keramiek, maar ook met andere materialen zoals brons, glas en textiel. Daarnaast maakt hij installaties, video's en foto's. Zijn keramisch oeuvre is gebaseerd op zijn werk in ateliers in Nederland en het Verre Oosten: Japan, China en Korea. Het werk in de tentoonstelling combineert onder andere Delfts blauw met sekselementen.

t/m 10 december

Galerie de Vis

Noorderhaven 40

8861 AN Harlingen

*Open: donderdag en vrijdag 12.30 - 17
zaterdag 11 - 17*

lees
meer

Open dagen Cor Unum

Dat steeds meer Nederlandse ontwerpers van naam en faam aankloppen bij Cor Unum om in co-creatie mee te denken over de keramische uitvoering van hun ontwerpen heeft geleid tot een vruchtbare samenwerking met als opbrengst nieuwe keramische producten. Op vrijdag 18 en zaterdag 19 november 2016 zet keramiekatelier Cor Unum haar deuren open om bezoekers kennis te laten maken met de nieuwste designs en producten. Daarnaast vinden er rondleidingen plaats langs het gehele productieproces en is er de mogelijkheid om zelf servies te beschilderen.

Cor Unum is een van de weinige keramische productiehuizen dat in samenwerking met Nederlands ontwerptalent nieuwe keramische designs ontwikkelt en produceert. Alles gestoeld op vernieuwing, samenwerking en duurzaamheid. Cor Unum daagt (jonge) ontwerpers en studenten continu uit om de grenzen van het keramisch ambacht op te zoeken. Deze wisselwerking tussen de professionals van Cor Unum, de designers van naam en studenten aan een keramische opleiding is een geslaagde proeftuin gebleken voor een eigentijdse keramische collectie.

Tijdens de Open Dagen kan onder meer kennis gemaakt worden met de collectie die tot stand kwam binnen het thema Changing the Skin: een onderzoek naar de wijze waarop 'ingebroken' kan worden in het traditionele keramische proces. Was van oudsher het ergste wat er binnen het keramisch ambacht kon gebeuren een deformatie tijdens het productieproces, nu was deformatie juist de opzet van het collectief van de aan Cor Unum verbonden ontwerpers. Het resultaat is uitdagend werk van onder meer Maarten Baas, Roderick Vos, Floris Wubben, Studio rENs, Kranen/Gille, Alex de Witte, David Derksen, Floris Hovers en Mae Engelgeer.

18 en 19 november

Cor Unum

Veemarktkade 8

5222 AE 's-Hertogenbosch

Open: beide dagen 10 - 17

lees
meer

Kleipers

Dutch Design

Deze tentoonstelling laat een dwarsdoorsnede zien van Nederlands keramisch design. Met werk uit meerdere generaties ontwerpers van Johan van Loon tot en met Kiki van Eijk. Bij alle objecten staat het spelen met vorm en functie centraal, van eindeloze variaties op geometrische vormen tot reproducties van organische vormen zoals bloemen, knoflookbollen of konijnenoren. Een aantal exposanten morrelt aan de functionaliteit. Anderen brengen een hommage aan Nederlandse folklore. Sommige designers knipogen naar de wegwerpcultuur of flirten met andere culturen. Diverse reproductie technieken zijn vertegenwoordigd. Van gieten tot en met ontwerpen uitgevoerd met 3D-printers. Daarnaast is er werk te zien dat tot stand gekomen is in speciale ateliers zoals Cor Unum of in samenwerking met grote bedrijven zoals Arabia en Rosenthal.

t/m 15 januari 2017

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen

Kasteellaan 8

5932 AG Tegelen

Open: dinsdag t/m zaterdag 14 - 17

zondag 11 - 17

lees
meer

Joyce Altheer

De objecten van Joyce Altheer kenmerken zich door een geheel eigen vormtaal. Het zijn abstracties van dat wat machines of onderdelen daarvan zouden kunnen zijn. Mechanismen zonder duidelijke functie. Het samenspel van de onderdelen wakkert de nieuwsgierigheid van de kijker aan. Waar dient dit voor? Waar hoort dit bij? Kan dit wel? De constructies zijn robuust, stoer en industrieel. Ze hebben vaak een ruw oppervlak, dat doet denken aan beton.

t/m 4 december

Galerie Theemaas

Karel Doormanstraat 469

3012 GH Rotterdam

Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30

zondag 12 - 17

lees
meer

Zelf.Tijd

Katrin Dekoninck geeft de mens in al zijn directheid en eenzaamheid indringend weer in verschillende disciplines: tekenen, schilderen, animaties en de laatste jaren ook in klei. Haar werk wordt op de tentoonstelling begeleid door poëzie van Steven Van Der Heyden.

Philip Wiesman is tekenaar/graficus die vooral door de schoonheid en verlatenheid van het landschap rondom hem wordt geïnspireerd. Hier ontbreekt de mens, maar spreken bomen en landschappen een universele taal.

Samen geven zij perfect gestalte aan *Zelf.Tijd*, de zo noodzakelijke tijd die elk individu nodig heeft om zichzelf te ontplooien. Sommigen om kunst te creëren, anderen om ervan te genieten.

t/m 31 oktober

Huis van de Stad

Hertog Janplein 1

B-3920 Lommel, België

Open: maandag t/m vrijdag 9 - 12

lees
meer

Beleef het Ambacht

Doe mee met Beleef het Ambacht op 26 november!

Ben jij een Brabantse keramist en trots op je werk? Neem dan deel aan Beleef het Ambacht op zaterdag 26 november 2016!

Als ambachtelijk ondernemer ben je continu bezig met het maken, repareren, restaureren of bewerken van producten of het leveren van persoonlijke diensten. Veel mensen weten niets van jouw ambacht af. Ze hebben geen idee van het belang ervan. Ambacht staat wel voor kwaliteit, maar ook vaak voor duur. Door deelname aan Beleef het Ambacht kun je het brede publiek laten zien wat jouw ambacht voor jou betekent. Je bezoekers zullen meer waardering krijgen voor jouw werk. Je zet door deelname jouw werk én het ambacht beter op de kaart.

Je kunt zelf bepalen wat je de bezoekers in jouw onderneming wilt laten zien, ervaren of doen. Zo kun je de dag zo leuk mogelijk maken, zowel voor je bezoekers als voor jezelf! Wij zorgen voor de marketingactiviteiten. Je bent vindbaar op onze campagnewebsite en je krijgt van ons een speciaal promotiepakket met folders, posters en een vlag! Schrijf je in voor Beleef het Ambacht en zet jouw ambacht en onderneming op de kaart!

lees
meer

Terra 30! Duo expo

Dat **Michael Cleff** een diepe empathie voelt voor de subtiliteiten van zowel de architectuur als de minimal art blijkt uit zijn objecten. 'Ik tracht een dialoog te construeren tussen mijn oorspronkelijk rationeel vastgestelde plan en mijn drang om de symmetrie af te zwakken en organische groei te suggereren.' Hij zoekt een zeker gecontroleerd toeval dat onverwachte onregelmatigheden teweeg brengt in vorm en oppervlak en vergroot het effect door delen van zijn objecten te schuren om het stenige karakter op te lichten en het palet van kleur en textuur te verrijken.

Karin Bablok draait heel dunne porseleinen kommen. Elke kom wordt gedeformeerd door snijden, vervormen en weer in elkaar zetten. Zij richt zich op het vinden van harmonie in de combinatie van binnen- en buitenkant door het aanbrengen van lijnen. Nu eens geometrisch, dan weer met nonchalante verfstreken. Het werk is beperkt tot een monochromatisch wit en zwart: een zijdemat basaltglazuur op puur porselein.

5 november t/m 3 december
Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft
Open woensdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17
1e zondag van de maand 13 - 17

lees
meer

Keramiek in de kerk

Keramiek en porselein van topkwaliteit in Vlaanderen. Werk van onder andere Mieke Selleslagh, Johan Van Geert, Inge Verhelst en Reinhilde Van Grieken.

t/m 30 oktober
Kerk Sint-Jan-Baptist en Sint-Amandus
Dorpsplein Heindonk
B-2830 Willebroek
België
Open: elke zaterdag en zondag 14 - 18

lees
meer

Canard pique-fleurs, 1951, Coll. Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, © Succession Picasso 2016

Picasso aan Zee

Museum Beelden aan Zee toont verrassende sculpturen van Pablo Picasso (1881-1973) en keramische werken uit de jaren na 1947. In de tentoonstelling worden unieke exemplaren in keramiek getoond evenals zeldzame beeldhouwwerken uit de beste museale en particuliere collecties van Europa. Sommige werken zijn nog nooit op Nederlandse bodem te zien geweest. Het sculpturale oeuvre van Picasso is door de jaren, in vergelijking tot zijn schilderkunst, onderbelicht gebleven.

t/m 5 maart 2017
Museum Beelden aan Zee
Harteveldtstraat 1
2586 EL Den Haag
Open: dinsdag t/m zondag 10 - 17

lees
meer

Anne Wenzel, *Under Construction*, 2016, foto: Gert Jan van Rooij

Clay in sculpture today

Lustwarande was een vierjaarlijks evenement. Het volgende is gepland voor zomer 2019. Vanaf dit jaar zullen er ook jaarlijks kleinere tentoonstellingen georganiseerd worden. Het thema voor 2016 is *Luster – Clay in Sculpture Today*. Want de laatste jaren wordt klei in toenemende mate in de beeldende kunst gebruikt en geaccepteerd. Het is dan ook de moeite waard na te denken over de oorzaken van deze ontwikkeling. Daartoe geeft deze tentoonstelling aanleiding.

Werk van de volgende kunstenaars wordt getoond: Caroline Coolen (BE), Daniel Dewar & Grégory Gicquel (GB/FR), Alexandra Engelfriet (NL), Guido Geelen (NL), Cameron Jamie (US), Markus Karstieß (DE), Marien Schouten (NL), Johan Tahon (BE), Gert & Uwe Tobias (DE), Anne Wenzel (DE) en Jesse Wine (GB).

t/m 30 oktober
Park De Oude Warande
Bredaseweg 441
5036 NA Tilburg
Open: elke dag van zonsopgang tot
zonsondergang

lees
meer

Stories 3

Drie kunstenaars vertellen hun verhaal in deze nieuwe expositie van BGO. Barbara Bläsing doet haar keramiekverhaal: van de verbinding tussen alles wat leeft door middel van beelden waarin keramiek overgaat in natuurlijk materiaal. Haar werk laat zien dat de grenzen die wij aanbrengen tussen de natuur en mens niet bestaan. De werken van Rita Spaan vertellen over de aantrekkingskracht van de zee. Op een natuurlijke manier geeft Rita haar keramiek een bijzondere huid mee, die herinneringen terugroept aan ontdekkingsstochten langs de kust. De schilderijen van Esther van den Berg vertellen het verhaal van intuïtie en verbondenheid. Esthers zoektocht zorgt dat zij thuiskomt bij zichzelf. Niet alleen verf vertelt het verhaal: ook gevonden voorwerpen worden in het expressieve werk opgenomen.

t/m 11 december
Galerie BGO
Zutphenseweg 132
7211 EG Eefde
Open: donderdag t/m zondag 13 - 17

lees
meer

CERA⁸ MIC VENT

Ceramic Event 8 - 2017

In 2017 zal opnieuw het *Ceramic Event* plaatsvinden, de achtste editie inmiddels. Het Event laat zien wat er in de hedendaagse keramiek gebeurt en toont de bezoeker een selectie van creaties, installaties, unieke stukken (ook digitaal) en performances van hoge kwaliteit. Tijdens de manifestatie kunnen werken verkocht worden. Er is ook een boekenstand waar u boeken over kunst en keramiek kunt aanbieden.

Kunstenaars worden uitgenodigd zich in te schrijven. Uit de inzendingen zal een selectie plaatsvinden door een professionele jury, die vooral oordeelt op basis van artistiek concept en technisch kunnen.

Voor dit evenement in Brussel in september 2017 is de inschrijving nu geopend. Daarvoor vindt u meer informatie en inschrijfformulieren achter de link rechts onderaan deze pagina.

September 2017
Les Ateliers Galerie de l'Ô
Rue de l'Eau, 56a
1190 Forest
België
info@galeriedelo.be
www.galeriedelo.be

lees
meer

Helden van klei en papier

Het Koninklijk Museum van Mariemont laat een selectie van stukken uit de verzameling van de Antwerpse antiquair Charles Van Herck zien. Deze collectie, van nationaal belang, bestaat uit 110 terracotta's en meer dan 700 oude tekeningen, allemaal gemaakt tussen de 16de en 19de eeuw door beroemde beeldhouwers uit de vroegere Nederlanden of het huidige België.

t/m 20 november
Musée Royal de Mariemont
Chaussée de Mariemont, 100
B-7140 Morlanwelz,
België
Open: dinsdag t/m zondag 10 - 18

lees
meer

Foto: Yna van der Meulen

Markt & Beurs

Triennale keramiek en glas 2016
Inclusief de tentoonstelling Nuages, met
werk van Gisèle Buthod-Garçon (FR),
Daphné Corregan (FR), Haguiko (FR), Bente
Skjoettgaard (DK), Anne-Marie Laureys (BE),
Nathalie Doyen (BE) en Claire Lindner (FR)

Grande Halle du Site des Anciens Abattoirs,
Mons (België)
Open: t/m 15 januari 2017

Kunstlijn Haarlem
Open: 4 t/m 6 november

KreaDoe
Jaarbeurs Utrecht
Open: 2 t/m 6 november

Meesterlijk
Westergasfabriek
Polonceaukade 27
1014 DA Amsterdam
Open: 25 t/m 27 november 12 - 18

lees
meer

De inspiratie website:
de blik op de wereld van de keramiek
en... actueel nieuws op de
Facebookpagina

Nog meer publicaties over inspiratie en knowhow

Colofon

De kleine K

Dit onafhankelijke digitale keramiekmagazine biedt inspiratie en knowhow over keramiek. Voor amateurs en professionals. Onafhankelijk, met informatie waar u wat mee kunt.

Uitgever

Stichting k+K, secretariaat: Montpalach,
F-82140 Saint-Antonin Noble Val
<http://inspiratie.ceramic.nl> en deKleineK.nl,
inspiratie@ceramic.nl.

Publicatie

De kleine K verschijnt rond het begin van elke maand. Het aantal pagina's is variabel. Niet meer dan een derde van het aantal pagina's is gewijd aan advertenties.

Abonnementen

kunnen alleen online afgesloten worden. Aanmelden kan [hier](#). Wijzigen en opzeggen kan via het adres onder in de mail, die bij aanmelding werd toegestuurd; u vindt het adres ook in de mail die elke maand het verschijnen van een nieuw nummer aankondigt. Abonnementen lopen van het eerste nummer na aanmelding tot en met het laatste nummer voor opzegging. Oude nummers kunnen gratis van de website gedownload worden.

Prijs

Dit magazine is gratis. Advertenties en donaties houden het zo.

Adverteren

De tarieven zijn aantrekkelijk. Op de [tarievenkaart](#) vindt u ook informatie over aanleverspecificaties, kortingen en dergelijke. Verdere informatie kunt u [aanvragen](#). Door te adverteren sponsort u *de kleine K* en werkt u mee aan continuïteit.

Geïnspireerd?

Investeer in verrijking van de keramiekwereld en houd *de kleine K* gratis. Dat kan door te adverteren of te doneren. Elke donatie is heel erg welkom. Maak een bedrag over naar IBAN NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Inhoud

Samenstelling en grafische vormgeving, teksten (tenzij anders aangegeven): Mels Boom. Foto-verantwoording: als door kunstenaars geleverd. Aan deze uitgave droegen bij: Beth Cavener, Sandra Davolio, Elvira Groenewoud, Barbara Hast, Steve Irvine, Yna van der Meulen en Margot Thyssen.

Kopij

Werk mee aan een volgende uitgave! Kopij kan, alleen in digitale vorm, altijd ingeleverd worden bij inspiratie@ceramic.nl. Beeldmateriaal moet van voldoende resolutie zijn (minstens 1500 x 2500 pixels, niet gecomprimeerd) en vrij van rechten. De inzender van tekst en beeldmateriaal vrijwaart de uitgever voor aanspraken van derden. Teksten en afbeeldingen kunnen bewerkt worden.

Het maken van keramiek is niet altijd zonder risico's; goede voorbereiding en kennis terzake is noodzakelijk. De informatie in deze uitgave is met zorg samengesteld, maar de samenstellers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor de juistheid ervan.

© Alle rechten voorbehouden. Teksten en afbeeldingen in deze uitgave zijn beschermd tegen kopiëren. Het opheffen van deze bescherming is niet toegestaan. Printen voor eigen gebruik, kopiëren van de integrale uitgave en het doorgeven daarvan mogen wel.

[inspiratie website](#) | [contact](#) | [gratis abonnement](#)

[Download](#) verschenen nummers.

Bezoek de [Facebookpagina](#) met actueel nieuws of het [forum](#) voor vragen en opmerkingen.

